

2006 yılında
kabul edilen deęişikliklerle
UNCITRAL
Uluslararası Ticari Tahkim Model
Kanunu

1985

Daha fazla bilgi için:

UNCITRAL sekreterliği, Viyana Uluslararası Merkezi,
PO Box 500, 1400 Viyana, Avusturya

Telefon: (+ 43-1) 26060-4060
İnternet: uncitral.un.org

Telefaks: (+ 43-1) 26060-5813
E-posta: uncitral@un.org

UNCITRAL BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ULUSLARARASI TİCARET HUKUKU
KOMİSYONU

2006 yılında
kabul edilen deęişikliklerle

UNCITRAL Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu

1985

UNITED NATIONS
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
Viyana, 2008

AÇIKLAMA

Birleşmiş Milletler belgelerine ait semboller, sayılarla birlikte büyük harflerden oluşur. Böyle bir sembolden bahsedildiğinde, bir Birleşmiş Milletler belgesine atıfta bulunulduğu ifade edilir.

UNITED NATIONS PUBLICATION

Satış No. E.08.v.4

ISBN 978-92-1-133773-0

İçindekiler

Sayfa

Genel Kurul tarafından alınan kararlar.	vii
40/72 sayılı Genel Kurul Kararı (11 Aralık 1985).	vii
61/33 sayılı Genel Kurul Kararı (4 Aralık 2006).	viii

Birinci Bölüm

UNCITRAL ULUSLARARASI TİCARİ TAHKİM MODEL KANUNU	1
<i>I. Bölüm - Genel Hükümler</i>	1
Madde 1. Uygulama alanı	1
Madde 2. Tanımlar ve yorumlama kuralları.	2
Madde 2A. Uluslararası köken ve genel ilkeler.	3
Madde 3. Yazılı iletişimlerin alınması.	3
Madde 4. İtiraz hakkından feragat.	3
Madde 5. Mahkeme müdahalesinin kapsamı.	4
Madde 6. Tahkim yardımının ve denetiminin belirli işlevlerine yönelik mahkeme veya diğer yetkili makamlar.	4
<i>II. Bölüm - Tahkim anlaşması.</i>	4
Madde 7. <i>I. Seçenek</i> - Tahkim anlaşmasının tanımı ve şekli.	4
<i>II. Seçenek</i> - Tahkim anlaşmasının tanımı.	5
Madde 8. Tahkim anlaşması ve mahkemede esasa ilişkin talep.	5
Madde 9. Tahkim anlaşması ve mahkemenin ihtiyati tedbir kararları.	5
<i>III. Bölüm - Hakem heyetinin oluşumu.</i>	6
Madde 10. Hakem sayısı.	6
Madde 11. Hakemlerin görevlendirilmesi.	6
Madde 12. İtiraz gerekçeleri.	7
Madde 13. İtiraz usulü.	7
Madde 14. Edimi yerine getirmeme veya getirememe.	8
Madde 15. Yedek hakemin görevlendirilmesi.	8
<i>IV. Bölüm - Hakem heyetinin yargı yetkisi.</i>	8
Madde 16. Hakem heyetinin hüküm verme yetkisi.	8

IV. A Bölümü - İhtiyati tedbir kararları ve ön ilamlar. 9

1. Kısım - İhtiyati tedbir kararları. 9
 - Madde 17. Hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi. 9
 - Madde 17 A. İhtiyati tedbir kararı verme koşulları. 10
2. Kısım - Ön ilamlar. 10
 - Madde 17 B. Ön ilam başvuruları ve ön ilam kararı verme koşulları... 10
 - Madde 17 C. Ön ilamlara ilişkin özel usul 10
3. Kısım - İhtiyati tedbir kararları ve ön ilamlar için geçerli hükümler... 11
 - Madde 17 D. Değişiklik, askıya alma, fesih. 11
 - Madde 17 E. Güvenlik sağlanması. 11
 - Madde 17 F. Açıklama. 12
 - Madde 17 G. Hasarlar ve zararlar. 12
4. Kısım - İhtiyati tedbir kararlarının tanınması ve bu kararların tenfizi. . 12
 - Madde 17 H. Tanıma ve tenfiz. 12
 - Madde 17 I. Tanıma veya tenfizi reddetme gerekçeleri. 13
5. Kısım - Mahkemenin ihtiyati tedbir kararları.... 13
 - Madde 17 J. Mahkemenin ihtiyati tedbir kararları. 13

V. Bölüm - Tahkim işlemlerinin yürütülmesi. 14

- Madde 18. Taraplara eşit muamele. 14
- Madde 19. Usule ilişkin kuralların belirlenmesi. 14
- Madde 20. Tahkim yeri. 14
- Madde 21. Tahkim işlemlerinin başlatılması. 14
- Madde 22. Dil. 15
- Madde 23. Dava ve savunma dilekçeleri. 15
- Madde 24. Duruşmalar ve yazılı tutanaklar. 15
- Madde 25. Taraplardan birinin temerrüdü. 16
- Madde 26. Hakem heyeti tarafından atanan bilirkişi. 16
- Madde 27. Kanıt toplamada mahkemenin yardımı. 16

VI. Bölüm - Karar verme ve işlemlerin sona erdirilmesi. 17

- Madde 28. Uyuşmazlığın esasına ilişkin uygulanacak kurallar. 17
- Madde 29. Hakem heyeti tarafından karar verilmesi. 17
- Madde 30. Uzlaşma. 17
- Madde 31. Kararın şekli ve içeriği. 18
- Madde 32. İşlemlerin sona erdirilmesi. 18
- Madde 33. Kararın düzeltilmesi ve yorumlanması; ek karar. 18

VII. Bölüm - Karar aleyhine başvuru.	19
Madde 34. Tahkim kararı aleyhine münhasır başvuru yolu olarak sarfinazar başvurusu	19
VIII. Bölüm - Kararların tanınması ve tenfizi.	20
Madde 35. Tanıma ve tenfiz.	20
Madde 36. Tanıma veya tenfizi reddetme gerekçeleri.	21

İkinci Bölüm

UNCITRAL SEKRETERLİĞİNİN ULUSLARARASI TİCARİ TAHKİM MODEL KANUNU İLE İLGİLİ AÇIKLAYICI NOTU	23
--	----

A. Model Kanun'un Arka Planı.	24
1. İç hukukun yetersizliği.	24
2. Ulusal kanunlar arasındaki tutarsızlık.	25
B. Model Kanun'un göze çarpan özellikleri.	25
1. Uluslararası ticari tahkim için özel usul rejimi	25
2. Tahkim anlaşması.	27
3. Hakem heyetinin oluşumu.	29
4. Hakem heyetinin yargı yetkisi.	30
5. Tahkim işlemlerinin yürütülmesi.	31
6. Karar verme ve işlemlerin sona erdirilmesi.	33
7. Karar aleyhine başvuru.	34
8. Kararların tanınması ve tenfizi.	36

Üçüncü Bölüm

7 Temmuz 2006 tarihinde Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu tarafından otuz üçüncü oturumunda kabul edilen "10 Temmuz 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin II. Maddesinin 2. fıkrasının ve VII. Maddesinin 1. fıkrasının yorumlanmasına ilişkin tavsiye kararı". 39

Genel Kurul tarafından alınan kararlar

*Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun
40/72 sayılı Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu*

Genel Kurul,

Tahkimin uluslararası ticari ilişkilerde ortaya çıkan uyuşmazlıkları çözme yöntemi olarak değerini tanıyarak,

Farklı hukuki, sosyal ve ekonomik sistemlere sahip Devletlerce kabul edilebilir bir tahkim model kanununun oluşturulmasının uyumlu uluslararası ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunduğu kani olarak,

Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'nun¹ Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu tarafından uluslararası ticari tahkim konusunda uzman bireyler ve tahkim kurumları ile gerekli görüşmelerin ve kapsamlı istişarelerin ardından on sekizinci oturumunda kabul edildiğini dikkate alarak,

Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşme² ve BM Genel Kurulu tarafından 15 Aralık 1976 tarihli ve 31/98 sayılı kararında tavsiye edilen Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu Tahkim Kuralları³ ile birlikte Model Kanun'un uluslararası ticari ilişkilerde ortaya çıkan uyuşmazlıkların adil ve verimli bir şekilde çözümlenmesi için birleşik bir yasal çerçevenin oluşturulmasına önemli katkılar sağladığına kani olarak,

1. Genel Sekreter'den, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu metni ile birlikte Komisyonun on sekizinci oturumuna ait *hazırlık çalışmalarını (travaux préparatoires)* Hükümetler ve tahkim kurumları ile ticaret odaları gibi diğer ilgili kuruluşlarla paylaşmasını *talep* eder;

2. Tahkim usullerine ilişkin kanunlarda yeknesaklığın arzulanmasını ve uluslararası ticari tahkim uygulamasının özel ihtiyaçlarını göz önünde tutarak, tüm Devletlerin Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'na gereken önemi vermesini *önerir*.

*112. genel kurul toplantısı
11 Aralık 1985*

¹Genel Kurul Resmi Kayıtları, Kırkıncı Oturum, Ek No. 17 (A/40/17), ek I.

²Birleşmiş Milletler, *Antlaşma Serisi*, cilt. 330, No. 4739, s. 38.

³Birleşmiş Milletler yayını, Satış No. E.77V.6.

[*Altıncı Komite raporuna ilişkin (A/61/453)*]

61/33. Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'nun gözden geçirilmiş maddeleri ve 10 Haziran 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin II. maddesinin 2. fıkrasının ve VII. maddesinin 1. fıkrasının yorumlanmasına ilişkin tavsiye kararı

Genel Kurul,

Tahkimin uluslararası ticari ilişkiler bağlamında ortaya çıkan uyuşmazlıkları çözme yöntemi olarak değerini tanıyarak,

Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'yla ilgili 11 Aralık 1985 tarihli ve 40/72 sayılı kararını¹ hatırlatarak,

Model Kanunu'ndaki hükümlerin uluslararası ticaretteki mevcut uygulamalara ve tahkim anlaşmasının şekli ve ihtiyati tedbir kararlarının verilmesi ile ilgili modern sözleşme araçlarına uyması gerekliliğini tanıyarak,

Mevcut uygulamaları yansıtan ihtiyati tedbir kararlarının ve tahkim anlaşmasının şekline ilişkin Model Kanun'un gözden geçirilmiş maddelerinin Model Kanun'un işleyişini önemli ölçüde artıracığına inanarak,

Tahkim anlaşmasının ve ihtiyati tedbir kararlarının şekline ilişkin Model Kanun'un gözden geçirilmiş maddelerinin hazırlanmasının Hükümetlerle ve ilgili çevrelerle kapsamlı istişarelere ve yeterli müzakerelere konu olduğu ve bu maddelerin uluslararası ticari uyuşmazlıkların adil ve verimli bir şekilde çözülmesi için uyumlu bir yasal çerçeve oluşturulmasına önemli ölçüde katkıda bulunacağını dikkate alarak,

Model Kanun'un maddelerinin modernleştirilmesi ile bağlantılı olarak, 10 Haziran 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin Sözleşmenin² yeknesak şekilde yorumlanması ve uygulanmasının teşvik edilmesinin özellikle gerekliliğine inanarak,

1. Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonuna otuz dokuzuncu oturumuna ait çalışmalara ilişkin rapora I. ekte³ metni yer alan Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'nun tahkim anlaşmasının şekline ve ihtiyati tedbir kararlarına ilişkin gözden geçirilmiş maddelerini düzenlemesinden ve bu maddeleri kabul etmesinden ötürü memnuniyetini ifade eder ve tüm devletlerin kanunlarını icra ederken veya gözden geçirirken tahkim usulleri hukukunda yeknesaklığın arzulanması ve uluslararası ticari tahkim uygulamasının özel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak,

¹Genel Kurul Resmi Kayıtları, Kırkıncı Oturum, Ek No. 17 (A/40/17), ek I.

²Birleşmiş Milletler, *Antlaşma Serisi*, cilt. 330, No. 4739.

³Genel Kurul Resmi Kayıtları, Altmış Birinci Oturum, Ek No. 17 (A/61/17).

Model Kanun'un gözden geçirilmiş maddelerinin veya Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun gözden geçirilmiş Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'na gereken önemi vermesi yönünde tavsiyede bulunur;

2. Ayrıca Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonuna otuz dokuzuncu oturumuna ait çalışmalara ilişkin rapora II. ekte metni yer alan, 10 Haziran 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin² II. maddesinin 2. fıkrasının ve VII. maddesinin 1. fıkrasının yorumlanmasına ilişkin tavsiye kararını düzenlemesinden ve kabul etmesinden ötürü³ memnuniyetini ifade eder;

3. Genel Sekreterden Model Kanun'un gözden geçirilmiş maddelerinin ve tavsiye kararının genel olarak tanınır ve ulaşılabilir hale gelmesini sağlamak için her türlü çabayı göstermesini talep eder.

*64. genel kurul toplantısı
4 Aralık 2006*

Birinci Bölüm

UNCITRAL Uluslararası Model Ticari Tahkim Model Kanunu

(Birleşmiş Milletler belgeleri A/40/17,
ek I ve A/61/17, ek I)

**(Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu
tarafından 21 Haziran 1985 tarihinde kabul edildiği ve 7 Temmuz
2006 tarihinde Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku
Komisyonu tarafından değiştirildiği şekliyle)**

I. BÖLÜM GENEL HÜKÜMLER

Madde 1. Uygulama alanı¹

(1) Bu Kanun, uluslararası ticari tahkim² için geçerlidir ve bu Devlet ile diğer herhangi bir Devlet veya Devletler arasında yürürlükte olan her türlü anlaşmaya tabidir.

(2) Bu kanunun 8, 9, 17 H, 17 I, 17 J, 35 ve 36. maddeleri dışındaki hükümleri yalnızca tahkim yerinin bu Devlet topraklarında bulunması hâlinde geçerlidir.

(1(2) maddesi, 2006 yılında Komisyon tarafından otuz dokuzuncu oturumunda değiştirilmiştir)

(3) Aşağıdaki durumlarda tahkim uluslararası nitelik taşır:

(a) Bir tahkim anlaşmasının taraflarının bu anlaşmanın imzalanması sırasında farklı Devletlerde iş yerlerinin bulunması veya

¹Madde başlıkları yalnızca referans amaçlıdır ve yorumlama amacıyla kullanılmamalıdır.

²"Ticari" terimi, sözleşmeye dayalı olsun ya da olmasın, ticari nitelikteki tüm ilişkilerden kaynaklanan konuları kapsayacak şekilde geniş kapsamlı yorumlanmalıdır. Ticari nitelikteki ilişkiler, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, aşağıdaki işlemleri içerir: mal veya hizmet tedariki veya takasına yönelik ticari işlemler; dağıtım anlaşması; ticari temsil veya acentelik; faktoring; kiralama; yapı işleri; danışmanlık; mühendislik; lisanslama; yatırım; finansman; bankacılık; sigorta; kullanım sözleşmesi veya imtiyaz; ortak girişim ve diğer endüstriyel veya ticari iş birliği biçimleri; malların veya yolcuların hava, deniz, demiryolu veya karayolu ile taşınması.

(b) Aşağıdaki yerlerden birinin tarafların iş yerlerinin bulunduğu Devletin dışında yer alması:

- (i) Tahkim anlaşmasında veya tahkim anlaşmasına uygun olarak belirlenmesi hâlinde tahkim yeri;
- (ii) Ticari ilişki yükümlülüklerinin önemli bir kısmının yerine getirileceği yer veya uyumsuzluk konusunun en yakından bağlantılı olduğu yer veya

(c) Tarafların tahkim anlaşmasının konusunun birden fazla ülkeyle ilgili olduğunu açıkça kabul etmesi.

(4) Bu maddenin 3. fıkrası kapsamında:

(a) Taraflardan birinin birden fazla iş yeri varsa, iş yeri tahkim anlaşmasıyla en yakın ilişkiye sahip olandır;

(b) Taraflardan birinin iş yeri yoksa, mutlak meskenine atıfta bulunulmalıdır.

(5) Bu kanun, belirli uyumsuzlukların tahkime götürülemeyeceği veya yalnızca bu kanunun hükümleri dışındaki hükümler doğrultusunda tahkime sunulabileceği mucibince bu Devletin başka herhangi bir kanununu etkilemeyecektir.

Madde 2. Tanımlar ve yorumlama kuralları

Bu kanun kapsamında:

(a) "Tahkim", kalıcı bir tahkim kurumu tarafından yönetilip yönetilmediğine bakılmaksızın her türlü tahkim anlamına gelir;

(b) "Hakem heyeti" tek bir hakem veya bir hakem paneli anlamına gelir;

(c) "Mahkeme" bir Devletin yargı sisteminin bir organı veya kurumu anlamına gelir;

(d) Bu kanunun 28. madde dışındaki bir hükmünün tarafları belirli bir konuyu belirleme konusunda serbest bırakması hâlinde, bu serbestlik tarafların bu kararı vermesi için üçüncü bir kişiye veya kuruma yetki verme hakkını içerir;

(e) Bu kanunun bir hükmünün tarafların mutabakat sağladıklarına veya sağlayabileceklerine veya başka bir şekilde taraflar arasında yapılan bir anlaşmaya atıfta bulunduğu, söz konusu anlaşma burada atıfta bulunulan tüm tahkim kurallarını içerir;

(f) Bu kanunun 25(a) ve 32(2)(a) maddeleri dışında bir hükmünün bir iddiaya atıfta bulunması durumunda, bu aynı zamanda karşı iddia için de geçerlidir ve bir savunmaya atıfta bulunulduğunda, bu tür bir karşı iddiaya yönelik savunma için de geçerlidir.

Madde 2 A. Uluslararası köken ve genel ilkeler

(2006 yılında Komisyon tarafından otuz dokuzuncu oturumunda kabul edildiği şekliyle)

(1) Bu kanunun yorumlanmasında, kanunun uluslararası kökenine, uygulanmasında yeknesaklığı destekleme gerekliliğine ve iyi niyetin gözetilmesine dikkat edilmelidir.

(2) Bu kanunda yer alan ve açıkça çözülmeyen hususlara ilişkin sorunlar, bu kanunun dayandığı genel ilkelere uygun olarak çözülecektir.

Madde 3. Yazılı iletişimlerin alınması

(1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça:

(a) Herhangi bir yazılı haberleşme, muhataba şahsen teslim edildiğinde veya iş yerine, mutat meskenine veya posta adresine teslim edildiğinde; makul bir soruşturma yapıldıktan sonra bunlardan hiçbiri bulunamazsa, alıcının son bilinen iş yerine, mutat meskenine veya posta adresine taahhütlü mektupla veya teslim etme girişiminin bir kaydını sunan başka bir yolla gönderilmesi hâlinde yazılı haberleşme alınmış sayılır;

(b) Haberleşme, teslim edildiği gün alınmış sayılır.

(2) Bu madde hükümleri mahkeme işlemlerine ilişkin haberleşmelerde uygulanmaz.

Madde 4. İtiraz hakkından feragat

Tarafların sapabilecekleri bu kanunun herhangi bir hükmüne veya tahkim anlaşması kapsamındaki herhangi bir şarta uyulmadığını bilmesine rağmen bu tür uymama durumuna itirazını gecikmeksizin ya da bir süre sınırı öngörülmesi hâlinde, bu süre içinde bildirmeksizin tahkim sürecini sürdüren taraflar itiraz hakkından feragat etmiş sayılacaktır.

Madde 5. Mahkeme müdahalesinin kapsamı

Bu kanuna tabi konularda, bu kanunda öngörülen hâller dışında hiçbir mahkeme müdahalesi yapılamaz.

Madde 6. Tahkim yardımının ve denetiminin belirli işlevlerine yönelik mahkeme veya diğer yetkili makamlar

11(3), 11(4), 13(3), 14, 16(3) ve 34(2) maddelerinde belirtilen işlevler... [Bu model kanunu yürürlüğe koyan her Devlet, mahkemeyi, mahkemeleri veya bunlara atıfta bulunulduğunda, bu işlevleri yerine getirmeye yetkili diğer makamları belirler.]

II. Bölüm TAHKİM ANLAŞMASI

1. Seçenek

Madde 7. Tahkim anlaşmasının tanımı ve şekli

(2006 yılında Komisyon tarafından otuz dokuzuncu oturumunda kabul edildiği şekliyle)

(1) “Tahkim anlaşması”, taraflar arasında, sözleşmeye dayalı olsun ya da olmasın, tanımlanmış bir hukuki ilişki sonucu aralarında ortaya çıkan veya çıkabilecek tüm veya belirli uyuşmazlıkların tahkime sunulması için yapılan bir anlaşmadır. Tahkim anlaşması, bir sözleşmede tahkim şartı getirilerek veya ayrı bir anlaşma yapılması yoluyla gerçekleştirilebilir.

(2) Tahkim anlaşması yazılı olarak yapılacaktır.

(3) Bir tahkim anlaşması, içeriği herhangi bir biçimde kayda geçirilmişse, tahkim anlaşmasının veya sözleşmenin sözlü olarak, davranışlarla veya başka bir yolla akdedilmiş olup olmadığına bakılmaksızın yazılı olduğu kabul edilir.

(4) Bir tahkim anlaşmasının yazılı olması şartı, burada yer alan bilgilere daha sonra kullanım amacıyla erişilebilmesi hâlinde, elektronik bir haberleşme ile karşılanır. "Elektronik haberleşme", tarafların veri mesajları aracılığıyla yaptığı her türlü haberleşme anlamına gelir. "Veri mesajı", bunlarla sınırlı kalmamak kaydıyla, elektronik veri değişimi (EDI), elektronik posta, telgraf, teleks veya telekopi gibi

elektronik, manyetik, optik veya benzeri yollarla üretilen, gönderilen, alınan veya saklanan bilgiler anlamına gelir.

(5) Ayrıca, bir tahkim anlaşması, anlaşmanın varlığını bir tarafın iddia edip diğer tarafın reddetmediği ve bunun dava ve savunma dilekçelerinde belirtildiği hâllerde yazılı olarak kabul edilir.

(6) Bir sözleşmede tahkim şartı içeren herhangi bir belgeye yapılan atıf, söz konusu atfın bu hükmü sözleşmenin bir parçası hâline getirmesi koşuluyla, yazılı bir tahkim anlaşması teşkil eder.

2. Seçenek

Madde 7. Tahkim anlaşmasının tanımı

(2006 yılında Komisyon tarafından otuz dokuzuncu oturumunda kabul edildiği şekliyle)

“Tahkim anlaşması”, taraflar arasında, sözleşmeye dayalı olsun ya da olmasın, tanımlanmış bir hukuki ilişki sonucu aralarında ortaya çıkan veya çıkabilecek tüm veya belirli uyuşmazlıkların tahkime sunulması için yapılan bir anlaşmadır.

Madde 8. Tahkim anlaşması ve mahkemede esasa ilişkin talep

(1) Bir tahkim anlaşmasına konu olan bir olayda davanın ele alındığı mahkeme, taraflardan birinin uyuşmazlığın esasına ilişkin ilk dilekçesini sunmadan önce talepte bulunması hâlinde, anlaşmanın geçersiz ve hükümsüz veya yerine getirilemez olduğunu belirlediği durumlar haricinde, tarafları tahkime sevk eder.

(2) Bu maddenin 1. fıkrasında atıfta bulunulan bir dava açıldığında, tahkim işlemleri başlatılabilir veya devam ettirilebilir ve olay mahkemede yargılanırken bir karar verilebilir.

Madde 9. Tahkim anlaşması ve mahkemenin ihtiyati tedbir kararları

Bir tarafın tahkim işlemleri öncesinde veya sırasında bir mahkemeden ihtiyati koruma tedbiri talep etmesi ve bir mahkemenin bu tür tedbir kararı vermesi tahkim anlaşmasına aykırı değildir.

III. BÖLÜM HAKEM HEYETİNİN OLUŞUMU

Madde 10. Hakem sayısı

- (1) Taraflar hakem sayısını belirlemekte serbesttir.
- (2) Bu tür bir belirleme yapılmazsa, hakem sayısı üç olacaktır.

Madde 11. Hakemlerin görevlendirilmesi

- (1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, uyuşu nedeniyle hiç kimse hakem görevini yerine getirmekten alıkonulamaz.
- (2) Taraflar, bu maddenin 4 ve 5. fıkralarının hükümlerine tabi olarak, hakem veya hakemlerin görevlendirilmesine yönelik bir usul üzerinde anlaşmaya varmakta serbesttir.
- (3) Bu tür bir anlaşmanın yapılmaması durumunda,

(a) Üç hakemin bulunduğu bir tahkimde, her bir taraf bir hakem görevlendirecek ve bu şekilde görevlendirilen iki hakem üçüncü hakemi görevlendirecektir. Taraflardan biri, diğer tarafın buna yönelik talebini aldıktan sonra otuz gün içinde hakem görevlendiremezse veya iki hakem görevlendirilmelerinden itibaren otuz gün içinde üçüncü hakem üzerinde anlaşamazsa, 6. maddede belirtilen mahkeme veya diğer makamlar tarafından görevlendirme yapılacaktır;

(b) Tek bir hakemle yapılan bir tahkimde, taraflar hakem üzerinde anlaşamazlarsa taraflardan birinin talebi üzerine 6. maddede belirtilen mahkeme veya diğer makamlar tarafından bir hakem görevlendirilecektir.

- (4) Taraflarca kararlaştırılan bir görevlendirme usulü kapsamında

- (a) Taraflardan birinin bu tür bir usulün gerektirdiği şekilde hareket etmemesi veya
- (b) Tarafların veya iki hakemin bu tür bir usul çerçevesinde kendilerinden beklenildiği şekilde bir anlaşmaya varamaması ya da
- (c) Kurumlar da dâhil olmak üzere üçüncü bir tarafın bu tür bir usul kapsamında kendisine verilen herhangi bir görevi yerine getirmemesi durumunda

Taraflardan herhangi biri, görevlendirme usulüne ilişkin anlaşmada görevlendirmenin sağlanması adına başka bir yol öngörülmedikçe, mahkemeden veya 6. maddede belirtilen diğer makamlardan gerekli tedbiri almalarını isteyebilir.

- (5) Bu maddenin 3. veya 4. fıkrasının mahkemeye veya 6. maddede belirtilen diğer makamlara yetki verdiği bir konuyla ilgili bir karar temyize

tabi değildir. Bir hakemin görevlendirilmesinde mahkeme veya diğer makamlar tarafların mutabakatına göre hakemin sahip olması gereken niteliklere, bağımsız ve tarafsız bir hakemin görevlendirilmesini sağlaması muhtemel mülahazalara ve tek bir hakem veya üçüncü bir hakem bulunması durumunda taraflarinkinden farklı uyuktan bir hakemin görevlendirilmesine yönelik tavsiyeleri de dikkate alacaktır.

Madde 12. İtiraz gerekçeleri

(1) Bir kişiye olası bir hakem olarak görevlendirilmesiyle bağlantılı olarak başvurulduğunda, söz konusu kişi tarafsızlığı veya bağımsızlığı konusunda haklı şüphelere yol açabilecek her türlü durumu açıklayacaktır. Bir hakem, görevlendirildiği andan itibaren ve tahkim işlemleri süresince, kendilerini daha önce bu konuda bilgilendirmedikçe, bu tür durumları gecikmeksizin taraflara açıklayacaktır.

(2) Bir hakem, yalnızca tarafsızlığı veya bağımsızlığı konusunda haklı şüphelere yol açan koşullar mevcutsa veya taraflarca kabul edilen niteliklere sahip değilse itiraz edebilir. Bir taraf, kendisi tarafından görevlendirilen veya görevlendirilmesine katıldığı bir hakemi, ancak görevlendirme yapıldıktan sonra haberdar olduğu gerekçelerden ötürü itiraz edebilir.

Madde 13. İtiraz usulü

(1) Taraflar, bu maddenin 3. fıkrası hükümlerine tabi olarak, bir hakeme itiraz usulü üzerinde anlaşmaya varmakta serbesttir.

(2) Böyle bir anlaşmanın yapılmaması hâlinde, bir hakeme itiraz etmek isteyen bir taraf, hakem heyetinin oluşumundan veya 12. Maddenin 2. fıkrasında atıfta bulunulan bir durumdan haberdar olduktan sonra on beş gün içinde hakem heyetine itiraz gerekçelerini içeren yazılı bir beyan gönderecektir. İtiraz edilen hakem görevinden çekilmediği veya diğer taraf bu itirazı kabul etmediği sürece, bu konuda hakem heyeti karar verecektir.

(3) Taraflarca üzerinde anlaşmaya varılan herhangi bir usul veya bu maddenin 2. fıkrasında belirtilen usul uyarınca yapılan bir itirazın başarısız olması durumunda, itiraz eden taraf, itirazın reddine yönelik kararın bildirimini aldıktan sonra otuz gün içinde 6. maddede belirtilen mahkeme veya diğer makamlardan itiraz hakkında karar vermesini talep edebilir. Bu tür bir karar temyize tabi olmayacaktır. Buna yönelik talep işleme alınırken, itiraz edilen hakem de dâhil olmak üzere hakem heyeti tahkim işlemlerine devam edebilir ve bir karar verebilir.

Madde 14. Edimi yerine getirmeme veya getirememe

(1) Bir hakemin *hukuken* veya *fiilen* görevlerini yerine getirememesi veya başka nedenlerden ötürü gecikmeksizin edimini yerine getirmemesi durumunda, görevinden ayrılırsa veya taraflar bu konuda anlaşırsa hakemin görevi sona erdirilir. Aksi takdirde, bu gerekçelerden herhangi birine ilişkin ihtilaf devam ederse taraflardan herhangi biri 6. maddede belirtilen mahkeme veya diğer makamlardan hakemin görevinin sona erdirilmesine yönelik karar vermesini isteyebilir. Bu karar temyiz edilemez.

(2) Bu madde veya 13. maddenin 2. fıkrası uyarınca, bir hakemin görevinden ayrılması veya bir tarafın hakemin görevinin sona erdirilmesini kabul etmesi bu madde veya 12. maddenin 2. fıkrasında atıfta bulunulan herhangi bir gerekçenin geçerliliğinin kabul edildiği anlamına gelmez.

Madde 15. Yedek hakemin görevlendirilmesi

Bir hakemin görevinin 13 veya 14. madde kapsamında sona erdirilmesi veya başka bir nedenle görevinden ayrılması veya tarafların mutabakatı ile görevinden alınması veya başka türlü görevinin sona erdirilmesi durumunda, görevi sona erdirilen hakemin görevlendirilmesi sırasında geçerli olan kurallara göre bir yedek hakem görevlendirilecektir.

IV. BÖLÜM HAKEM HEYETİNİN YARGI YETKİSİ

Madde 16. Hakem heyetinin hüküm verme yetkisi

(1) Hakem heyeti tahkim anlaşmasının varlığı veya geçerliliğine ilişkin itirazlar da dâhil olmak üzere kendi yargı yetkisine ilişkin karar verebilir. Bu kapsamda, bir sözleşmenin parçasını oluşturan bir tahkim şartı sözleşmenin diğer şartlarından bağımsız bir anlaşma olarak değerlendirilecektir. Hakem heyeti tarafından sözleşmenin geçersiz ve hükümsüz olduğuna dair verilen bir karar tahkim şartının *hukuken* geçersiz olduğu anlamına gelmez.

(2) Hakem heyetinin yargı yetkisine sahip olmadığına dair itiraz cevap dilekçesinin sunulmasından önce gündeme getirilecektir. Taraflardan birinin bir hakem görevlendirmiş olması veya bu tür görevlendirmeye katılmış olması nedeniyle bu tür bir itirazda bulunması engellenemez. Yetki alanı dışında olduğu iddia edilen konunun tahkim işlemleri sırasında gündeme getirilmesi üzerine tahkim heyetinin yetki alanını aştığına dair itiraz ele

alınacaktır. Hakem heyeti, her iki durumda da gecikmeyi haklı görürse geç yapılan bir itirazı kabul edebilir.

(3) Hakem heyeti bu maddenin 2. fıkrasında atıfta bulunulan bir itiraz hakkında ön sorun olarak veya esasa ilişkin bir hüküm olarak karar verebilir. Hakem heyeti, ön sorun olarak yargı yetkisine sahip olduğu yönünde hüküm verirse, herhangi bir taraf söz konusu hükmün bildirimini aldıktan sonra otuz gün içinde 6. maddede belirtilen mahkemeden konuyu kararlaştırmasını isteyebilir. Bu tür talep işleme alınırken hakem heyeti tahkim işlemlerine devam edebilir ve buna yönelik bir karar verebilir.

IV. A BÖLÜMÜ. İHTİYATİ TEDBİR KARARLARI VE ÖN İLAMLAR

(2006 yılında Komisyon tarafından otuz dokuzuncu oturumunda kabul edildiği şekliyle)

1. Kısım *İhtiyati tedbir kararları*

Madde 17. Hakem heyetinin ihtiyati tedbir kararı verme yetkisi

(1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, hakem heyeti, taraflardan birinin talebi üzerine ihtiyati tedbir kararı verebilir.

(2) İhtiyati tedbir kararı, uyuşmazlığa ilişkin kararın nihai olarak verilmesinden önce herhangi bir zamanda hakem heyetinin bir tarafa aşağıdaki edimleri yerine getirmesini emrettiği, bir tahkim kararı şeklinde veya bir başka şekilde düzenlenen geçici bir tedbir teşkil eder:

(a) Uyuşmazlığın belirlenmesi sırasında mevcut durumun devam ettirilmesi veya durumu eski haline getirme;

(b) Tahkim sürecinin kendisine yönelik mevcut veya yakın bir zararı veya hasarı önleyecek eylemlerde bulunma veya buna neden olması muhtemel eylemlerde bulunmaktan kaçınma;

(c) Daha sonra verilecek bir kararın yerine getirilmesinde kullanılacak varlıkların korunmasını sağlama veya

(d) Uyuşmazlığın çözümü için ilgili ve önemli olabilecek delilleri saklama.

Madde 17 A. İhtiyati tedbir kararlarını verme koşulları

(1) 17(2)(a), (b) ve (c) maddeleri uyarınca ihtiyati tedbir kararı talep eden taraf hakem heyetini şu konularda ikna edecektir:

(a) Tedbir kararının verilmemesi hâlinde ortaya çıkması muhtemel zarar tazminat kararıyla yeterince telafi edilemeyecek boyuttadır ve bu zararın tedbir kararı verildiği takdirde karşı tarafta yol açması muhtemel zarardan önemli ölçüde daha fazladır;

(b) Talepte bulunan tarafın iddianın esasına müteallik başarılı olması için makul bir olasılık bulunmaktadır. Bu olasılığa ilişkin tespit, hakem heyetinin sonradan karar verme konusundaki takdir yetkisini etkilemeyecektir.

(2) 17(2)(d) maddesi uyarınca ihtiyati tedbir kararı talebine ilişkin olarak bu maddenin (1)(a) ve (b) fıkralarında öngörülen şartlar sadece hakem heyetinin uygun gördüğü ölçüde uygulanacaktır.

2. Kısım. Ön ilamlar

Madde 17 B. Ön ilam başvuruları ve ön ilam kararı verme koşulları

(1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, bir taraf, diğer tarafa önceden haber vermeksizin, ilgili tarafı talep edilen ihtiyati tedbir kararının amacına mâni olmama emri veren bir ön ilam başvurusu ile birlikte bir ihtiyati tedbir talebinde bulunabilir.

(2) Hakem heyeti, aleyhine ihtiyati tedbir talebinin yapıldığı tarafa önceden bildirim tedbirin amacına mâni olma riski taşıdığını düşündüğü hâllerde bir ön ilam kararı verebilir.

(3) 17A(1)(a) maddesi uyarınca tespit edilecek zararın muhtemelen ön ilam kararının verilip verilmemesi sonucu gerçekleşmesi koşuluyla, 17A maddesinde tanımlanan şartlar her türlü ön ilam için geçerlidir.

Madde 17 C. Ön ilamlara ilişkin özel usul

(1) Hakem heyetinin ön ilam başvurusu ile ilgili olarak bir karar vermesinden hemen sonra hakem heyeti, ihtiyati tedbir talebini, ön ilam başvurusunu, ön ilamı ve herhangi bir taraf ve konuyla ilgili hakem heyeti arasındaki her türlü sözlü haberleşmenin içeriğinin belirtilmesi de dâhil olmak üzere, varsa

diğer tüm haberleşmeleri taraflara bildirecektir.

(2) Aynı zamanda, hakem heyeti, aleyhine ön ilamın düzenlendiği tarafa savunmasını mümkün olan en erken sürede yapma olanağı tanıyacaktır.

(3) Hakem heyeti, ön ilama herhangi bir itiraz ile ilgili derhâl karar verecektir.

(4) Ön ilam, hakem heyeti tarafından düzenlendiği tarihten yirmi gün sonra sona erer. Ancak, aleyhine ön ilam düzenlenen tarafa bildirimde bulunulduktan ve savunmasını yapma olanağı tanındıktan sonra, hakem heyeti ön ilamı kabul eden veya bunu değiştiren bir ihtiyati tedbir çıkarabilir.

(5) Ön ilam taraflar için bağlayıcıdır ancak mahkeme tarafından icraya tabi değildir. Bu tür ön ilam bir mahkeme kararı teşkil etmez.

3. Kısım. İhtiyati tedbir kararları ve ön ilamlar için geçerli hükümler

Madde 17 D. Değişiklik, askıya alma, fesh

Hakem heyeti, herhangi bir tarafın başvurusu üzerine veya istisnai durumlarda ve taraflara önceden bildirimde bulunarak hakem heyetinin kendi inisiyatifiyle verdiği bir ihtiyati tedbir kararını veya bir ön ilamı değiştirebilir, askıya alabilir veya feshedebilir.

Madde 17 E. Güvenlik sağlanması

(1) Hakem heyeti, ihtiyati tedbir talebinde bulunan tarafın tedbirle bağlantılı olarak uygun güvenliği sağlamasını isteyebilir.

(2) Hakem heyeti, ön ilam başvurusunda bulunan tarafın, hakem heyetinin bunu uygun veya gerekli bulmadığı durumlar haricinde, ilamla bağlantılı olarak güvenliği sağlamasını isteyecektir.

Madde 17 F. Açıklama

(1) Hakem heyeti, herhangi bir tarafın tedbir kararı talebinde veya verilmesinde dayanak teşkil eden şartlardaki herhangi bir önemli değişikliği derhâl açıklamasını isteyebilir.

(2) Ön ilam başvurusunda bulunan taraf, hakem heyetinin ilam kararı verme veya ilamı sürdürmeye yönelik tespiti ile ilgili olması muhtemel tüm şartları hakem heyetine açıklayacaktır ve bu yükümlülük aleyhinde ilamın talep edildiği taraf savunmasını yapma olanağı bulana kadar devam edecektir. Bundan sonra, bu maddenin 1. fıkrası uygulanacaktır.

Madde 17 G. Hasarlar ve zararlar

İhtiyati tedbir talebinde veya ön ilam başvurusunda bulunan taraf, daha sonra hakem heyetinin söz konusu şartlar altında tedbir veya ilam kararının verilmemiş olması gerektiğini tespit etmesi durumunda, tedbirin veya ilamın herhangi bir tarafta yol açtığı hasar ve zararlardan yükümlü olacaktır. Hakem heyeti, işlemler sırasında herhangi bir noktada bu tür hasar ve zararları tazmin edebilir.

4. Kısım. İhtiyati tedbir kararlarının tanınması ve bu kararların tenfizi

Madde 17 H. Tanıma ve tenfiz

(1) Bir hakem heyeti tarafından verilen bir ihtiyati tedbir kararı bağlayıcı olarak kabul edilecek ve hakem heyeti tarafından aksi öngörülmedikçe, 17 I maddesi hükümlerine tabi olarak, düzenlendiği ülkeden bağımsız olarak yetkili mahkemeye başvuru sonrasında tenfiz edilecektir.

(2) Bir ihtiyati tedbirin tanınmasını veya tenfiz edilmesini isteyen veya bunu temin eden taraf, bu ihtiyati tedbirin her türlü feshi, askıya alınması veya değiştirilmesi konusunda mahkemeyi derhâl bilgilendirecektir.

(3) Tanınmanın veya tenfizin istendiği Devlet mahkemesi, uygun görülmesi hâlinde, hakem heyeti hâlihazırda güvenlikle ilgili bir karar vermemişse veya bu tür bir kararın üçüncü tarafların haklarının korunması için gerekli olduğu durumlarda, talepte bulunan tarafa uygun güvenliği sağlama talimatında bulunabilir.

Madde 17 I. Tanımayı veya tenfizi reddetme gerekçeleri³

(1) Bir ihtiyati tedbir kararının tanınması veya tenfizi yalnızca aşağıdaki durumlarda reddedilebilir

(a) Mahkemenin, aleyhinde ihtiyati tedbir istenen tarafın talebi üzerine, aşağıdaki konularda ikna olması durumunda:

- (i) Bu tür bir reddin 36(1)(a)(i), (ii), (iii) veya (iv) maddesinde belirtilen gerekçelerle uygun olması;
- (ii) Hakem heyeti tarafından düzenlenen ihtiyati tedbir kararıyla bağlantılı olarak güvenliğin sağlanmasına ilişkin hakem heyetinin kararına uyulmaması;
- (iii) İhtiyati tedbir kararının, hakem heyeti veya buna yönelik yetkilendirildiğinde tahkimin yapıldığı Devlet mahkemesi tarafından ya da ihtiyati tedbir kararının dayandığı kanun uyarınca feshi veya askıya alınması;

(b) Mahkemenin aşağıdaki hususları tespit etmesi durumunda:

- (i) Mahkemenin ihtiyati tedbir kararını söz konusu tedbirin uygulanması amacıyla kendi yetki ve usullerine uyarlamak için gerekli olduğu ölçüde ve bu tedbir kararının esasını değiştirmeksizin yeniden düzenlemeye karar verdiği durumlar haricinde, ihtiyati tedbir kararının mahkemeye verilen yetkilere uygun olmaması;
- (ii) 36(1)(b)(i) veya (ii) maddesinde belirtilen gerekçelerden herhangi biri ihtiyati tedbir kararının tanınmasında ve tenfizinde uygulanır.

(2) Mahkeme tarafından bu maddenin 1. fıkrasında yer alan herhangi bir gerekçeyle verilen kararlar yalnızca ihtiyati tedbir kararının tanınması ve tenfizi için yapılan başvuru kapsamında geçerli olacaktır. Tanınmanın veya tenfizin talep edildiği mahkeme, söz konusu kararı verirken, ihtiyati tedbir kararının esasını incelemeyecektir.

5. Kısım. Mahkemenin ihtiyati tedbir kararları*Madde 17 J. Mahkemenin ihtiyati tedbir kararları*

Bir mahkeme, tahkim işlemleri ile ilgili olarak, mahkemelerdeki işlemlerle ilgili olduğu gibi, bu Devletin topraklarında bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, ihtiyati tedbir kararı verme konusunda aynı

³Madde 17 I'de belirtilen şartlar, mahkemenin geçici bir tedbiri uygulamayı reddedebileceği durumların sayısını sınırlamayı amaçlamaktadır. Bir Devletin tenfizin reddedilebilmesine ilişkin daha az durumu kabul etmesi işbu model hükümleriyle ulaşılmaması istenen uyum düzeyine aykırı olmayacaktır.

yetkiye sahip olacaktır. Mahkeme, bu yetkiyi uluslararası tahkimin belirli özelliklerini göz önünde bulundurarak kendi usullerine uygun olarak kullanacaktır.

V. BÖLÜM. TAHKİM İŞLEMLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ

Madde 18. Taraflara eşit muamele

Taraflara eşit muamele edilecek ve her iki tarafa da savunmasını yapması için tam bir olanak tanınacaktır.

Madde 19. Usule ilişkin kuralların belirlenmesi

(1) Bu kanun hükümlerine tabi olarak, taraflar hakem heyetinin işlemlerin yürütülmesinde izleyeceği usul üzerinde anlaşmaya varabilirler.

(2) Taraflar arasında mutabakat sağlanamaması hâlinde, hakem heyeti, bu kanunun hükümlerine tabi olarak, tahkimi uygun gördüğü şekilde yürütebilir. Hakem heyetine verilen yetki, herhangi bir delilin kabul edilebilirliğini, ilgililiğini, önemini ve ağırlığını belirleme yetkisini içerir.

Madde 20. Tahkim yeri

(1) Taraflar tahkim yeri konusunda anlaşmakta serbesttir. Bu tür bir anlaşmanın yapılmaması halinde, tahkim yeri, tarafların uygunluğu da dâhil olmak üzere, davanın koşulları dikkate alınarak hakem heyeti tarafından belirlenecektir.

(2) Bu maddenin 1. fıkrası hükümlerine bakılmaksızın, hakem heyeti, taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, üyeleri arasında istişare, tanıklar, bilirkişiler veya tarafların duyulması veya malların, diğer mülkiyetin veya belgelerin incelenmesi için uygun gördüğü herhangi bir yerde buluşabilir.

Madde 21. Tahkim işlemlerinin başlaması

Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, belirli bir uyuşmazlıkla ilgili tahkim işlemleri, davalı tarafından söz konusu uyuşmazlığın tahkime sevk edilmesi talebinin alındığı tarihte başlar.

Madde 22. Dil

(1) Taraflar, tahkim işlemlerinde kullanılacak dil veya diller konusunda anlaşmakta serbesttir. Bu tür bir mutabakat sağlanamaması hâlinde, işlemlerde kullanılacak dili veya dilleri hakem heyeti belirleyecektir. Bu anlaşma veya karar, burada aksi belirtilmedikçe, taraflardan birinin herhangi bir yazılı beyanına, herhangi bir duruşmaya ve hakem heyetinin herhangi bir kararına veya diğer iletişimlerine uygulanacaktır.

(2) Hakem heyeti, herhangi bir belgeye dayalı delille birlikte taraflarca kararlaştırılan veya hakem heyeti tarafından belirlenen dile veya dillere yönelik bir tercümenin de bulundurulması emrinde bulunabilir.

Madde 23. Dava ve savunma dilekçeleri

(1) Tarafların ibraz edecekleri dilekçelerin gerekli unsurları konusunda başka bir şekilde mutabık kaldığı durumlar haricinde, taraflarca mutabık kalınan veya hakem heyetinin belirlediği süre içinde davacı, iddiasını destekleyici delilleri, söz konusu hususları ve istenen çözümü belirtecek ve davalı bu hususlara ilişkin savunmasını yapacaktır. Taraflar, ilgili olduğunu düşündükleri tüm belgeleri dilekçeleriyle birlikte sunabilir veya sunacakları belgelere veya diğer delillere bir kaynak ekleyebilir.

(2) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça ve hakem heyeti gecikmeyi dikkate alarak bu tür bir değişikliğe izin vermeyi uygun buldukça, taraflardan herhangi biri tahkim işlemleri sırasında iddiasını veya savunmasını değiştirebilir veya buna ilâve getirebilir.

Madde 24. Duruşmalar ve yazılı tutanaklar

(1) Tarafların aksi yönde yapacağı herhangi bir anlaşmaya tabi olarak, hakem heyeti delillerin sunulması veya sözlü iddia için sözlü duruşma yapıp yapmamaya veya işlemlerin belgelere ve diğer materyallere dayalı olarak yürütülüp yürütülmeyeceğine karar verecektir. Bununla birlikte, taraflar duruşma yapılmamasını kabul etmedikçe ve taraflardan birinin talebi üzerine, hakem heyeti bu tür duruşmaları işlemlerin uygun bir aşamasında gerçekleştirecektir.

(2) Taraflara, malların, diğer mülkiyetin veya belgelerin incelenmesi amacıyla, herhangi bir duruşma ve hakem heyetinin toplantıları hakkında önceden yeterli bilgi verilecektir.

(3) Bir tarafça hakem heyetine verilen tüm dilekçeler, belgeler veya diğer bilgiler diğer tarafa iletilecektir. Ayrıca, hakem heyetinin kararını verirken dayandığı herhangi bir bilirkişi raporu veya delil niteliği taşıyan belge de taraflara iletilecektir.

Madde 25. Taraflardan birinin temerrüdü

Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, davacı, yeterli neden göstermeksizin,

(a) 23. maddenin 1. fıkrası uyarınca dava dilekçesini iletmezse hakem heyeti işlemleri sonlandıracaktır;

(b) davalı, 23. maddenin 1. fıkrası uyarınca cevap dilekçesini iletmezse hakem heyeti bu dilekçenin iletilmemesini davacının iddialarının kabul edildiği şekilde görmeden işlemlere devam edecektir;

(c) herhangi bir taraf duruşmaya katılmazsa veya belgeye dayalı delil sunmazsa, hakem heyeti işlemlere devam edebilir ve elinde mevcut olan deliller üzerinden karar verebilir.

Madde 26. Hakem heyeti tarafından atanan bilirkişi

(1) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, hakem heyeti

(a) belirlediği birtakım konularda kendisine raporlamak üzere bir veya daha fazla bilirkişi atayabilir;

(b) bir tarafın bilirkişiye ilgili her türlü bilgiyi vermesini veya incelemesi için ilgili belgeleri, malları veya diğer mülkiyeti sunmasını veya bunlara erişim sağlamasını isteyebilir.

(2) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, taraflardan birinin talebi üzerine veya hakem heyetinin gerekli görmesi durumunda bilirkişi, yazılı veya sözlü raporunu teslim ettikten sonra duruşmaya katılarak tarafların kendisine soru sorma ve tartışma konusu hususlarda tanıklık etmek üzere bilirkişi çağırma fırsatına sahip olması sağlanır.

Madde 27. Kanıt toplama mahkemenin yardımı

Hakem heyeti veya hakem heyetinin onayıyla bir taraf bu Devletin yetkili bir mahkemesinden delil toplanmasında yardım isteyebilir.

Mahkeme, talebi kendi yetkisi dahilinde ve delil toplama kurallarına göre yerine getirebilir.

VI. BÖLÜM KARAR VERME VE İŞLEMLERİN SONA ERDİRİLMESİ

Madde 28. Uyuşmazlığın esasına ilişkin uygulanacak kurallar

(1) Hakem heyeti, uyuşmazlığın esasına ilişkin uygulanacak ve taraflarca seçilen hukuk kurallarına göre uyuşmazlığa karar verecektir. Belirli bir Devletin hukukunun veya hukuk sisteminin herhangi bir şekilde belirtilmesi, aksi belirtilmedikçe, kanunlar ihtilafı kurallarından ziyade doğrudan o Devletin maddi hukukuna atıfta bulunulduğu şekilde yorumlanacaktır.

(2) Taraflarca herhangi bir hukukun belirtilmemesi hâlinde, hakem heyeti, geçerli gördüğü kanunlar ihtilafı kurallarına göre belirlenen hukuku uygulayacaktır.

(3) Hakem heyeti *ex aequo et bono* veya *dostane aracı* olarak yalnızca tarafların buna yönelik açık yetkisi ile karar verecektir.

(4) Her durumda, hakem heyeti sözleşme şartlarına uygun olarak karar verecek ve işlem için geçerli olan ticari gelenekleri dikkate alacaktır.

Madde 29. Hakem heyeti tarafından karar verilmesi

Birden fazla hakemle yapılan tahkim işlemlerinde, taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, hakem heyetinin kararları üye çoğunluğuyla alınacaktır. Ancak taraflarca veya hakem heyetinin tüm üyeleri tarafından buna yönelik yetkilendirilmişse, usule ilişkin sorulara hakem heyeti başkanı karar verebilir.

Madde 30. Uzlaşma

(1) Tahkim işlemleri sırasında tarafların uyuşmazlığı çözülmesi durumunda, hakem heyeti işlemleri sonlandıracak ve tarafların talebi üzerine ve hakem heyetinin itirazı olmaksızın uzlaşmayı mutabık kalınan şartlara göre tahkim kararı şeklinde kayda geçirecektir.

(2) Mutabık kalınan şartlara ilişkin karar, 31. maddenin hükümlerine uygun olarak verilecek ve bunun bir tahkim kararı olduğu belirtilecektir. Bu tür bir karar, davanın esasına ilişkin diğer herhangi bir kararla aynı statüye ve etkiye sahiptir.

Madde 31. Kararın şekli ve içeriği

(1) Karar yazılı olarak verilecek ve hakem veya hakemler tarafından imzalanacaktır. Birden fazla hakemle yapılan tahkim işlemlerinde, eksik imzaların gerekçesinin belirtilmesi kaydıyla, hakem heyetinin tüm üyelerinin çoğunluğunun imzası yeterli olacaktır.

(2) Taraflar herhangi bir gerekçe verilmemesi konusunda mutabık kaldığı veya bu kararın 30. madde kapsamında mutabık kalınan şartlara uygun bir karar olduğu durumlar haricinde, kararın dayandığı gerekçeler belirtilecektir.

(3) Kararda 20. maddenin 1. fıkrası uyarınca belirlenen tahkim tarihi ve yeri belirtilecektir. Karar söz konusu yerde verilmiş sayılacaktır.

(4) Karar verildikten sonra, bu maddenin 1. fıkrasına uygun olarak hakemler tarafından imzalanan bir nüsha her bir tarafa teslim edilecektir.

Madde 32. İşlemlerin sona erdirilmesi

(1) Tahkim işlemleri, nihai kararlar veya bu maddenin 2. fıkrasına uygun olarak hakem heyetinin ilamıyla sona erdirilir.

(2) Hakem heyeti, aşağıdaki durumlarda tahkim işlemlerinin sona erdirilmesine yönelik bir ilam çıkaracaktır:

(a) Davalı buna itiraz etmedikçe ve hakem heyeti uyuşmazlığın nihai olarak çözüme kavuşturulmasında kendisi meşru bir menfaat öngörmedikçe davacının talebini geri çekmesi;

(b) Tarafların işlemlerin sona erdirilmesi konusunda anlaşması;

(c) Hakem heyetinin işlemlerin başka herhangi bir nedenle gereksiz veya imkânsız hâle geldiğini tespit etmesi.

(3) Hakem heyetinin görevi 33 ve 34. maddenin 4. fıkrası hükümlerine tabi olarak tahkim işlemlerinin sona ermesiyle birlikte tamamlanır.

Madde 33. Kararın düzeltilmesi ve yorumlanması; ek karar

(1) Taraflarca başka bir süre kararlaştırılmadıkça kararın alınmasından itibaren otuz gün içinde:

(a) Bir taraf, diğer tarafa bildirimde bulunarak

Hakem heyetinin karardaki her türlü hesap hatasını, yazım veya basım hatalarını ya da benzer nitelikteki hataları düzeltmesini talep edebilir;

(b) Taraflarca mutabık kalınması halinde, bir taraf, diğer tarafa bildirimde bulunarak, hakem heyetinden kararın belirli bir noktasının veya bir kısmının yorumlanmasını talep edebilir.

Hakem heyeti talebin haklı olduğunu düşünürse, talebin alınmasından itibaren otuz gün içinde düzeltmeyi veya yorumunu yapacaktır. Yorum, kararın bir parçasını oluşturacaktır.

(2) Hakem heyeti, bu maddenin (1)(a) fıkrasında atıfta bulunulan türde herhangi bir hatayı kendi inisiyatifiyle karar tarihinden itibaren otuz gün içinde düzeltebilir.

(3) Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça, bir taraf diğer tarafa bildirimde bulunarak kararın alınmasından itibaren otuz gün içinde hakem heyetinden tahkim işlemlerinde sunulan ancak kararın dışında bırakılan iddialara ilişkin ek bir karar almasını isteyebilir. Hakem heyeti talebin haklı olduğunu düşünürse, altmış gün içinde ek kararı alır.

(4) Hakem heyeti, gerekirse, bu maddenin 1 veya 3. fıkraları uyarınca bir düzeltme veya yorum yapma ya da ek karar alma süresini uzatabilir.

(5) 31. maddenin hükümleri, kararın düzeltilmesi veya yorumlanması ya da ek bir karar alınması konusunda geçerli olacaktır.

VII. BÖLÜM KARAR ALEYHİNE BAŞVURU

Madde 34. Tahkim kararı aleyhine münhasır başvuru yolu olarak sarfınazar başvurusu

(1) Tahkim kararı aleyhine mahkemeye başvuru ancak bu maddenin 2 ve 3. fıkraları uyarınca sarfınazar başvurusu ile yapılabilir.

(2) Tahkim kararı, 6. maddede belirtilen mahkeme tarafından ancak aşağıdaki durumlarda sarfınazar edilebilir:

(a) Başvuruda bulunan tarafın şu kanıtları sunması:

(i) 7. maddede atıfta bulunulan tahkim anlaşmasının bir tarafının temyiz kudreti olmaması veya söz konusu anlaşmanın tarafların tabi olduğu hukuka göre veya hangi

hukuka tabi olduklarına ilişkin herhangi bir gösterge bulunmaması hâlinde bu Devletin hukukuna göre geçersiz olması;

- (ii) Başvuruyu yapan tarafa hakemin görevlendirilmesi veya tahkim işlemleri hakkında uygun bir bildirim yapılmamış veya başka bir şekilde savunmasını yapma imkânı tanınmamış olması;
- (iii) Kararın tahkime sunulma şartlarına uymayan veya bu şartlarda öngörülmeleyen bir uyuşmazlıkla ilgili olması veya tahkime sunulan konular ilgili kararların bu şekilde tahkime sunulmamış olanlardan ayrılabilirdiği takdirde kararın sadece tahkime sunulmayan konulara ilişkin kararları içeren kısmının sarfinazar edilmesi koşuluyla tahkime sunulma kapsamının dışındaki konularda kararları içermesi;
- (iv) Tarafların ihlal edemeyecekleri bu kanunun bir hükmü ile çelişmediği sürece, hakem heyetinin oluşumunun veya tahkim usulünün tarafların anlaşmasına veya böyle bir anlaşmanın yapılmaması durumunda bu kanuna uygun olmaması veya

(b) Mahkemenin aşağıdaki hususları tespit etmesi:

- (i) Uyuşmazlığın konusunun bu Devletin hukukuna göre tahkim yoluyla çözüme kavuşturulamaması veya
- (ii) Kararın bu Devletin kamu politikası ile çelişmesi.

(3) Söz konusu başvuruyu yapan tarafın kararı aldığı tarihten itibaren üç ay geçtikten sonra veya 33. madde uyarınca talepte bulunulmuşsa talebin hakem heyeti tarafından bertaraf edildiği tarihten üç ay sonrasında sarfinazar başvurusu yapılamaz.

(4) Mahkeme, bir kararı sarfinazar etmesi istendiğinde, uygun olduğu durumlarda ve taraflardan birinin talebi üzerine, hakem heyetine tahkim işlemlerini devam ettirme veya hakem heyetinin sarfinazar gerekçesini ortadan kaldıracığını düşündüğü diğer faaliyetleri yerine getirme fırsatı tanımak amacıyla, mahkeme tarafından belirlenen bir süre için sarfinazar işlemlerini askıya alabilir.

VIII. BÖLÜM KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

Madde 35. Tanıma ve tenfiz

(1) Bir tahkim kararı, verildiği ülkeden bağımsız olarak bağlayıcı kabul edilecektir ve yetkili mahkemeye yazılı başvuru üzerine bu madde ve 36.

madde hükümlerine tabi olarak tenfiz edilecektir.

(2) Bir karara istinat eden veya bu kararın tenfizi için başvuru yapan taraf, kararın aslını veya bir nüshasını sunacaktır. Karar bu Devletin resmi dilinde verilmemişse mahkeme, ilgili taraftan kararın bu dile çevirisini talep edebilir.⁴

(35(2) maddesi 2006 yılında Komisyon tarafından otuz dokuzuncu oturumunda değiştirilmiştir)

Madde 36. Tanımayı veya tenfizi reddetme gerekçeleri

(1) Bir tahkim kararının tanınması veya tenfizi, verildiği ülkeye bakılmaksızın, yalnızca aşağıdaki durumlarda reddedilebilir:

(a) Aleyhine kararın verildiği taraf tanımanın veya tenfizin talep edildiği yetkili mahkemeye aşağıdakileri kanıtladığı takdirde, söz konusu tarafın talebi üzerine:

- (i) 7. maddede atıfta bulunulan tahkim anlaşmasına taraflardan birinin temyiz kudreti olmadığı veya söz konusu anlaşmanın tarafların tabi olduğu kanuna göre veya hangi hukuka tabi olduklarına ilişkin herhangi bir gösterge bulunmaması hâlinde kararın verildiği ülkenin kanunları kapsamında geçersiz olduğu;
- (ii) Aleyhine kararın verildiği tarafa hakemin görevlendirilmesi veya tahkim işlemleri hakkında uygun bir bildirim yapılmadığı veya başka bir şekilde savunmasını yapma imkânı tanınmadığı;
- (iii) Kararın tahkime sunulma şartlarına uymayan veya bu şartlarda öngörülme bir uyumsuzlukla ilgili olduğu veya tahkime sunulan konular ilgili kararların bu şekilde tahkime sunulmamış olanlardan ayrılabilirdiği takdirde kararın tahkime sunulan konulara ilişkin kararları içeren kısmının tanınıp tenfiz edilmesi koşuluyla tahkime sunulma kapsamının dışındaki konularda kararları içerdiği;
- (iv) Hakem heyetinin oluşumunun veya tahkim usulünün tarafların anlaşmasına uygun olmadığı veya böyle bir anlaşmanın olmaması hâlinde, tahkimin gerçekleştiği ülkenin hukukuna uygun olmadığı;

⁴Bu fıkrada belirtilen koşulların maksimum standartları belirlemesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla, bir Devletin koşullarının hafiflemesi model kanunla elde edilecek uyumlaştırmaya aykırı olmayacaktır.

- (v) Kararın henüz taraflar için bağlayıcı hâle gelmediği veya kararın verildiği ülke ya da karar verilirken hukukuna dayanılan ülkenin bir mahkemesi tarafından sarfinazar edildiği veya askıya alındığı veya
- (b) Mahkemenin aşağıdaki hususları tespit etmesi:
 - (i) Uyuşmazlığın konusunun bu Devletin hukukuna göre tahkim yoluyla çözüme kavuşturulamaması veya
 - (ii) Kararın tanınmasının veya tenfizinin bu Devletin kamu politikasına aykırı olması.

(2) Bu maddenin (1)(a)(v) fıkrasında atıfta bulunulan bir mahkemeye bir kararın sarfinazar edilmesi veya askıya alınması için bir başvuru yapılmışsa tanınmanın veya tenfizin talep edildiği mahkeme, uygun görmesi hâlinde, kararını erteleyebilir ve ayrıca kararın tanınmasını veya tenfizini talep eden tarafın başvurusu üzerine diğer tarafa uygun güvenliği sağlaması talimatında bulunabilir.

İkinci Bölüm

2006 yılında değiştirildiği şekliyle 1985 Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'na İlişkin UNCITRAL sekreterliğinin açıklayıcı notu¹

1. UNCITRAL Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu ("Model Kanun"), Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) tarafından Komisyonun 21 Haziran 1985 tarihindeki on sekizinci oturumunun sonunda kabul edildi. Genel Kurul, 11 Aralık 1985 tarihli ve 40/72 sayılı kararında, "tahkim usullerine ilişkin kanunlarda yeknesaklığın arzulanmasını ve uluslararası ticari tahkim uygulamasının özel ihtiyaçlarını göz önünde tutarak, tüm Devletlerin Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'na gereken önemi vermesini" önermiştir. Model Kanun, 7 Temmuz 2006 tarihindeki Komisyonun otuz dokuzuncu oturumunda UNCITRAL tarafından değiştirilmiştir (aşağıdaki 4, 19, 20, 27, 29 ve 53. fıkralara bakınız). Genel Kurul, 4 Aralık 2006 tarihli ve 61/33 sayılı kararında, "tüm Devletlerin kanunlarını çıkarırken veya gözden geçirirken UNCITRAL Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'nun gözden geçirilmiş maddelerine veya gözden geçirilmiş UNCITRAL Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu'na gereken önemi vermesi (...)" yönünde tavsiyede bulunmuştur.

2. Model Kanun, yerel kanunların istenen şekilde uyumlaştırılması ve iyileştirilmesi için sağlam bir temel oluşturur. Tahkim anlaşmasından tahkim kararının tanınmasına ve tenfizine kadar tahkim sürecinin tüm aşamalarını kapsar ve uluslararası tahkim uygulamasının ilkeleri ve önemli hususları hakkında küresel bir fikir birliğini yansıtır. Tüm bölgelerdeki Devletler ve dünyanın farklı hukuki veya ekonomik sistemleri için kabul edilebilirdir. UNCITRAL tarafından kabul edilmesinden bu yana, Model Kanun modern bir tahkim kanunu için kabul edilen uluslararası mevzuat standardını temsil etmeye başlamıştır ve önemli sayıda yargı mercii Model Kanuna dayalı tahkim kanunları çıkarmıştır.

3. Yeni tahkim kanunlarının hazırlanmasında Devletlere sağladığı esneklik göz önünde bulundurularak, model kanun uyum ve modernizasyon aracı olarak seçilmiştir. Bu esnekliğe karşın ve tatmin edici düzeyde uyum sağlama olasılığını artırmak amacıyla Devletler Model Kanunu kendi hukuk sistemlerine dâhil ederken

¹Bu not, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) sekreterliği tarafından yalnızca bilgi amaçlı hazırlanmıştır. Model Kanuna ilişkin resmi bir yorum teşkil etmez. Model Kanunun erken bir taslağı üzerine Sekreterlik tarafından hazırlanan bir yorum A/CN belgesinde yer almaktadır.9/264 (UNCITRAL Yıllığı, cilt. XVI - 1985, Birleşmiş Milletler yayını, Satış No. E.87.V.4 kapsamında çoğaltılmıştır).

mümkün olabildiğince az değişiklik yapmaya teşvik edilir. UNCITRAL tarafından benimsenen metinden farklılığı en aza indirmeye çabalarının da uyumlaştırmanın görünürlüğünü artırması, böylece uluslararası tahkimin birincil kullanıcıları olan yabancı tarafların kanunun kabul edildiği Devletteki tahkim hukukunun güvenilirliğine olan itimadı artırması beklenmektedir.

4. 2006 yılında kabul edilen Model Kanun'un revizyonu, uluslararası kabul görmüş ilkelere atıfta bulunarak yorumu kolaylaştırmak amacıyla tasarlanan ve yeknesak bir Model Kanun anlayışını teşvik etmeyi amaçlayan 2 A maddesini içermektedir. Model Kanun'daki diğer önemli değişiklikler tahkim anlaşmasının şekli ve ihtiyati tedbir kararlarıyla ilgilidir. Tahkim anlaşmasının şekline ilişkin hükmün (7. madde) orijinal 1985 sürümü Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin ("New York Sözleşmesi") (New York, 1958) II. Maddesinin 2. fıkrasında kullanılan dile göre modellenmiştir. 7. maddenin revizyonu uluslararası ticarete gelişen uygulamaları ve teknolojik gelişmeleri ele almayı amaçlamaktadır. Uluslararası ticari tahkim uygulamasında bu tür önlemlere giderek daha fazla dayanıldığı göz önüne alınarak ihtiyati tedbir kararlarıyla ilgili 17. maddenin kapsamlı revizyonunun gerekli olduğu düşünülmüştür. Revizyon ayrıca, tahkimin etkililiğinin sıklıkla ihtiyati tedbir kararlarının tenfizi olasılığına bağlı olduğunun farkında olarak bu tür tedbirlere ilişkin bir tenfiz rejimini de içermektedir. Yeni hükümler, Model Kanun'un ihtiyati tedbir kararları ve ön ilamlara ilişkin yeni bir bölümünde (IV A Bölümü) yer almaktadır.

A. Model Kanun'un Arka Planı

5. Model Kanun, tahkimle ilgili ulusal kanunlarda var olan önemli eşitsizlikleri gidermek üzere geliştirilmiştir. İyileştirme ve uyumlaştırma ihtiyacı, ulusal kanunların genellikle uluslararası davalar için özellikle uygun olmadığı yönündeki bulgulara dayanmıştır.

1. İç hukukun yetersizliği

6. Güncelliğini yitirmiş ulusal kanunlarda bulunan tekrarlı yetersizlikler, tahkim sürecinin dava süreciyle eşleştirildiği hükümleri ve ilgili tüm maddi hukuk sorunlarının ele alınmadığı münferit hükümleri içerir. Güncel ve kapsamlı görünen bu kanunların bile çoğu, münhasıran bu amaçla olmasa da öncelikle yerel tahkim göz önünde bulundurulurken tasarlanmıştır. Günümüzde bile tahkim hukukuna dayalı davaların büyük bir kısmının tamamen yerel nitelikte olacağı göz önüne alındığında bu yaklaşım anlaşılabilir olsa da bunun talihsiz bir sonucu geleneksel yerel kavramların uluslararası davalarda dayatılması ve modern uygulamanın ihtiyaçlarının sıklıkla karşılanmamasıdır.

7. Seçili bir dizi tahkim kuralında veya "özel" bir tahkim anlaşmasında ifade edildiği şekliyle tarafların beklentileri, özellikle yürürlükteki kanunun zorunlu hükümleri nedeniyle karşılanmayabilir. Ulusal kanunlarda bulunan beklenmeyen ve istenmeyen kısıtlamalar,

örneğin tarafların gelecekteki uyuşmazlıkları tahkime götürmesini, hakemi serbestçe seçmesini veya tahkim işlemlerinin mutabık kalınan usule ilişkin kurallara göre ve uygun olanın ötesinde mahkeme katılımı olmaksızın yürütülmesini engelleyebilir. Ayrıca tahkim anlaşmasının taslağını hazırlarken aksi halde sunma ihtiyacı öngörmeyen ihtiyatsız taraflara istenmeyen şartlar getirebilecek zorunlu olmayan hükümler de engel teşkil edebilir. Herhangi bir kanun hükmünün bulunmaması bile tahkimle ilgili ve her zaman tahkim anlaşmasıyla çözülemeyen usule ilişkin hususlardan bazıları cevapsız bırakarak güçlükler neden olabilir. Model Kanun bu tür olası engel, güçlük veya sürpriz riskini azaltmayı amaçlamaktadır.

2. Ulusal kanunlar arasındaki eşitsizlik

8. Yetersiz tahkim kanunlarından veya tahkimi düzenleyen özel mevzuatın bulunmamasından kaynaklı sorunlar, ulusal kanunların büyük ölçüde farklılık göstermesi sonucu daha da ağırlaşmaktadır. Taraflardan en az birinin ve çoğu zaman her iki tarafın da yabancı ve alışılmadık hükümlerle ve usullerle karşı karşıya kalmasına yol açan bu tür farklılıklar uluslararası tahkimde sık görülen bir endişe kaynağıdır. Bu tür durumlarda tahkimde geçerli hukuk hakkında tam ve kesin bir bilgi edinmek genellikle pahalı, elverişsiz veya imkansızdır.

9. Engellenme riski ile birlikte yerel hukukun belirsizliği tahkim sürecinin işleyişini olumsuz etkileyebilir ve ayrıca tahkim yerinin seçimini etkileyebilir. Bu tür belirsizlikten dolayı, bir taraf, normalde pratik nedenlerden dolayı uygun olacak bir yeri kabul etmekte tereddüt edebilir veya bunu reddedebilir. Devletlerin kolaylıkla tanınabilir, uluslararası ticari tahkimin özel ihtiyaçlarını karşılayan ve farklı hukuk sistemlerine bağlı taraflarca kabul edilebilir çözümlere dayalı uluslararası bir standart sağlayan Model Kanun'u benimsemesiyle taraflarca kabul edilebilir tahkim yerlerinin kapsamı genişler ve tahkim işlemlerinin sorunsuz işleyişi geliştirilir.

B. Model Kanun'un göze çarpan özellikleri

1. Uluslararası ticari tahkime yönelik özel usule ilişkin rejim

10. Model Kanun'da kabul edilen ilke ve çözümler, yukarıda belirtilen endişe ve güçlüklerin azaltılmasını veya ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır. Ulusal kanunların yetersizliklerine ve farklılıklarına bir yanıt olarak geliştirilen Model Kanun, bunu kabul eden Devletlerde yürürlükte olan herhangi bir ilgili antlaşmayı etkilemeksizin uluslararası ticari tahkime özel uyarlanmış bir hukuki rejim sunmaktadır. Model Kanun, uluslararası ticari tahkim düşünülerek tasarlanmış olsa da kendi başlarına başka herhangi bir tahkim türü için uygun olmayan bir dizi temel kural da sunar. Devletler, bu nedenle, bu kanunun kabul edildiği çok sayıda Devlette hâlihazırda olduğu gibi, Model Kanun'un tenfizini iç uyuşmazlıkları da kapsayacak şekilde genişletmeyi mütalaa edebilir.

(a) *Esasa ilişkin ve bölgesel uygulama alanı*

11. 1. Madde Model Kanunun uygulama alanını “uluslararası ticari tahkim” kavramına atıfta bulunarak tanımlamaktadır. Model Kanun, “bir tahkim anlaşmasının tarafları, söz konusu anlaşmanın imzalanması sırasında farklı Devletlerde iş yerine sahip olması” durumunda bir tahkimi uluslararası olarak tanımlar (1(3) maddesi). Genel olarak uluslararası olarak kabul edilen durumların büyük çoğunluğu bu kriteri karşılayacaktır. Buna ek olarak, 1. maddenin 3. fıkrası Model Kanun'un uluslararası olması kavramını tahkim yerinin, sözleşmenin ifa yerinin veya uyuşmazlığın konusunun meydana geldiği yerin tarafların iş yerinin bulunduğu Devletin dışında yer aldığı durumları veya tarafların tahkim anlaşmasının konusunun birden fazla ülkeyle ilgili olduğunu açıkça kabul ettiği durumları da kapsayacak şekilde genişletir. Dolayısıyla 1. madde, tarafların bir uyuşmazlığı Model Kanun uyarınca oluşturulan hukuki rejime taşıma özgürlüğünü geniş ölçüde tanıır.

12. "Ticari" terimi ile ilgili olarak Model Kanun'da kesin bir tanım bulunmamaktadır. 1. maddenin 1. fıkrasında yer alan dipnot "geniş çaplı yorumlama" gerektirir ve "sözleşmeye dayalı olsun veya olmasın" ticari nitelikte olarak tanımlanabilecek açıklayıcı ve açık uçlu bir ilişki listesi sunar. Dipnotun amacı, örneğin, hangi işlemlerin bazı hukuk sistemlerinde var olabilecek özel bir “ticaret hukuku” kurumu tarafından düzenlenmesi gerektiğini belirlemede ortaya çıkabilecek teknik güçlükleri engellemektir.

13. Uygulanabilirliğin bir başka yönü ise bölgesel uygulama alanıdır. 1. maddenin 2. fıkrasında somutlaştırılan ilke, belirli bir Devlette kabul edilen Model Kanun'un yalnızca tahkim yerinin söz konusu Devlet topraklarında olması durumunda geçerli olduğudur. Bununla birlikte, 1. maddenin 2. fıkrası ayrıca tahkim yerinin kanunun kabul edildiği devlette mi yoksa başka bir yerde mi olduğuna bakılmaksızın (veya duruma göre tahkim yeri belirlenmeden önce bile) belirli maddelerin geçerliliği bakımından bu ilkeye ilişkin önemli istisnaları da içermektedir. Bu maddeler şunlardır: bir mahkemenin ihtiyati tedbir kararlarıyla uyumluluğu dâhil olmak üzere tahkim anlaşmalarının tanınmasını ele alan 8. maddenin 1. fıkrası ve 9. madde; mahkemenin ilamıyla alınan ihtiyati tedbir kararlarına ilişkin 17 J maddesi, hakem heyeti tarafından düzenlenen ihtiyati tedbir kararlarının tanınması ve tenfizi hakkındaki 17 H ve 17 I maddeleri ile tahkim kararlarının tanınması ve tenfizi hakkındaki 35 ve 36. maddeler.

14. Model Kanun hükümlerinin çoğunu düzenleyen bölgesel kriter kesinlik sağlanması adına ve aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak kabul edilmiştir. Çoğu hukuk sisteminde tahkim yeri, ulusal hukukun uygulanabilirliğinin belirlenmesinde münhasır kriterdir ve ulusal hukukun tarafların tahkimin gerçekleştiği yerin dışındaki bir Devletin usule ilişkin hukukunu seçmesine izin verdiği durumlarda, tarafların nadiren bu olanaktan yararlandığı görülmektedir. Bu arada, Model Kanun'un taraflara tahkim işlemlerinin kurallarını şekillendirmede geniş bir özgürlük tanınması sonucunda Model Kanun'un kabul edilmesi tarafların “yabancı” bir kanunu seçme gerekliliğini azaltmaktadır. Tahkim usulünü düzenleyen kanunun belirlenmesinin yanı sıra, tahkim yerindeki tahkimi denetim ve tahkimde yardım görevlerine sahip Devlet mahkemelerinin görevlendirildiği 11, 13, 14, 16, 27 ve 34. maddeler

açısından bölgesel kriter oldukça pratik öneme sahiptir. Tarafların tahkim yeri ile ilgili seçimiyle kanunen etkinleşen bölgesel kriterin, 20. maddenin 2. fıkrasında öngörüldüğü üzere işlemlerin yürütülmesi için hakem heyeti tarafından uygun görülen herhangi bir yerde toplanma kabiliyetini sınırlamadığı belirtilmelidir.

(b) *Mahkeme yardımının ve denetiminin sınırlandırılması*

15. Tahkim kanunlarında yapılan son değişiklikler, uluslararası ticari tahkime mahkemenin katılımını sınırlama ve bunu açıkça tanımlama lehine bir eğilim ortaya koymaktadır. Bu tahkim anlaşmasının taraflarının mahkemenin yargı yetkisini hariç tutmaya yönelik bilinçli karar vermeleri ve tahkim sürecinin kesinliğini ve yerindeliliğini tercih etmeleri göz önünde bulundurularak gerekçelendirilir.

16. Bu anlayışla, Model Kanun aşağıdaki durumlarda mahkemenin katılımını öngörmektedir. Birinci grup, bir hakemin görevlendirilmesi, hakeme itiraz edilmesi ve hakemin görevine son verilmesi (11, 13 ve 14. maddeler), hakem heyetinin yargı yetkisi (16. madde) ve tahkim kararının sarfinazar edilmesi (34. madde) hususlarından oluşur. Bu durumlar merkezileşme, uzmanlaşma ve verimlilik adına özel olarak düzenlenmiş bir mahkemeye veya 11, 13 ve 14. maddelerle ilgili olarak muhtemelen başka bir makama (örneğin, tahkim kurumu veya ticaret odası) verilmesi gereken görevler olarak 6. maddede sıralanmıştır. İkinci bir grup, delil toplanmasında mahkeme yardımı (27. madde), tahkim anlaşmasının tanınması ve bunun mahkemenin ihtiyati tedbir kararlarıyla uyumluluğu (8 ve 9. maddeler), mahkemenin ihtiyati tedbir kararlarının (17 J maddesi) ve tahkim kararlarının (35 ve 36. maddeler) tanınması ve tenfizi hususlarından oluşur.

17. Bu iki gruptaki durumların ötesinde “bu kanuna tabi konulara hiçbir mahkeme müdahale edemez”. Dolayısıyla 5. madde, Model Kanun'un kabul edildiği mevzuatta düzenlenmeyen hususların haricinde (örneğin, tahkim işlemlerinin birleştirilmesi, hakemler ile taraflar veya tahkim kurumları arasındaki sözleşmeye dayalı ilişki veya depozitolar dâhil harçların ve ücretlerin sabitlenmesi), tüm olası mahkeme müdahalelerinin söz konusu mevzuatta bulunmasını temin eder. Tahkim sürecinin öngörülemez veya yıkıcı mahkeme müdahalesine karşı korunması tahkimi seçen taraflar (özellikle yabancı taraflar) için esastır.

2. *Tahkim anlaşması*

18. Model Kanun'un II. Bölümü, mahkemeler tarafından tanınması da dâhil olmak üzere tahkim anlaşması ile ilgilidir.

(a) *Tahkim anlaşmasının tanımı ve şekli*

19. Tahkim anlaşmasının tanımı ve şekline ilişkin hükmün orijinal 1985 versiyonu (7. madde), tahkim anlaşmasının yazılı olarak yapılması şartını getiren New York Sözleşmesinin II. maddesinin 2. fıkrasını

yakından takip etmiştir. Taraflar tahkime gitme konusunda mutabık kalmış ancak tahkim anlaşmasına şekil şartını karşılanmadan girmişse, taraflardan herhangi birinin hakem heyetinin yargı yetkisine itiraz etmeye ilişkin dayanağı olabilir. Hukukçular, çok sayıda durumda yazılı bir belgenin hazırlanmasının imkânsız olduğuna veya pratik olmadığına dikkat çekmiştir. Tarafların tahkime gitmeye istekliliğinin söz konusu olmadığı bu gibi durumlarda, tahkim anlaşmasının geçerliliği tanınmalıdır. Bu nedenle, uluslararası sözleşme uygulamalarına daha iyi uyum sağlamak amacıyla 7. madde 2006 yılında değiştirilmiştir. Komisyon, 7. maddeyi değiştirirken, tahkim anlaşmasının tanımı ve şekli konusunda iki farklı yaklaşımı yansıtan iki seçeneği kabul etmiştir. İlk yaklaşım orijinal 1985 metninin ayrıntılı yapısını izler. Tarafların mevcut bir uyuşmazlığı ("*compromis*") veya ilerideki bir uyuşmazlığı ("*tahkim şartı*") tahkime taşıma taahhüdünün geçerliliğini ve etkisini teyit eder. New York Sözleşmesinin tahkim anlaşmasının yazılı olarak yapılması şartını izler ancak "herhangi bir biçimde" yapılmış bir anlaşmanın "içeriğinin" bir kaydını geleneksel "yazılı" kayda eşdeğer olarak görür. Tahkim anlaşması, anlaşmanın içeriği kaydedildiği sürece herhangi bir biçimde (örneğin sözlü de dâhil) yapılabilir. Bu yeni kural, artık tarafların imzasını veya taraflar arasında ileti paylaşılmasını gerektirmemesi açısından önem taşır. 1996 UNCITRAL Elektronik Ticaret Model Kanunu'ndan ve 2005 Uluslararası Sözleşmelerde Elektronik Haberleşme Kullanımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesinden esinlenerek elektronik ticaret kullanımına atıfta bulunan dili modern hâle getirir. "Bir anlaşmanın varlığının bir tarafça iddia edildiği ve bunun diğer tarafça reddedilmediği dava ve savunma dilekçelerinin paylaşımı" durumunu kapsar. Ayrıca, "bir tahkim şartı içeren bir sözleşmedeki herhangi bir belgeye yapılan atıf" (örneğin, genel koşullar) "atfın söz konusu şartı sözleşmenin bir parçası hâline getirecek şekilde yapılması koşuluyla, yazılı bir tahkim anlaşması teşkil eder" ifadesi yer alır. Bu nedenle, bir tarafın "atf yoluyla" yapıldığı iddia edilen bir tahkim anlaşmasına bağlı hâle gelmesi için gerekli rıza düzeyini belirlemek amacıyla geçerli sözleşme hukukunun kullanılabilirliğini açıklığa kavuşturur. İkinci yaklaşım, tahkim anlaşmasını herhangi bir biçim gerekliliğini göz ardı edecek şekilde tanımlar. Komisyon tarafından I veya II. seçenekten herhangi biri lehine bir tercih ifade edilmemiştir ve her iki tercih de Komisyon tarafından kanunu kabul eden Devletlerin, özel ihtiyaçlarına bağlı olarak ve Model Kanun'un kabul edildiği Devletin genel sözleşme hukuku da dâhil olmak üzere ilgili yasal bağlama atıfta bulunularak değerlendirilmeleri için önerilmiştir. Her iki seçenek de New York Sözleşmesi kapsamındaki tahkim anlaşmalarının uygulanabilirliğini korumayı amaçlamaktadır.

20. Bu bağlamda, Komisyon ayrıca 2006 yılındaki otuz dokuzuncu oturumunda, "10 Haziran 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin II. maddesinin 2. fıkrası ve VII. maddesinin 1. fıkrasının yorumlanmasına ilişkin bir tavsiye kararı" kabul etmiştir (A/61/17, Ek 2).² Genel Kurul, 4 Aralık 2006 tarihli ve 61/33 sayılı kararında, "Model Kanun'un maddelerinin modernizasyonu ile bağlantılı olarak, 10 Haziran 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin

²Bundan sonra Üçüncü Bölümde çoğaltılır.

yeknesak olarak yorumlanmasının ve uygulanmasının teşvik edilmesinin özellikle yerinde” olduğunu belirtmiştir. Tavsiye Kararı, tahkim anlaşmalarını, tahkim işlemlerini ve tahkim kararlarının tenfizini düzenleyen biçim gerekliliği bakımından New York Sözleşmesinden daha uygun olan elektronik ticaretin kullanımında yaygınlaşmanın ve iç mevzuat ve içtihat hukukunun tanınması çerçevesinde hazırlanmıştır. Tavsiye Kararı Devletleri New York Sözleşmesinin "burada açıklanan koşulların genel kapsamlı olmadığını tanıyarak" New York Sözleşmesinin II. maddesinin 2. fıkrasını uygulamalarını teşvik etmektedir. Ayrıca Tavsiye Kararı, Devletleri Model Kanun'un gözden geçirilmiş 7. maddesini kabul etmeye teşvik etmektedir. Gözden geçirilmiş 7. maddenin her iki seçeneği de tahkim kararlarının tanınması ve tenfizi bakımından New York Sözleşmesi kapsamında öngörülenden daha elverişli bir rejim oluşturmaktadır. New York Sözleşmesinin VII. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "daha uygun kanun hükmü"ne binaen, Tavsiye Kararı "ilgili tarafların tahkim anlaşmasının dayanmasının istendiği ülkenin kanunları veya anlaşmaları uyarınca sahip olabileceği haklardan yararlanmasına" izin verilmesi gerektiğini açıklığa kavuşturmaktadır.

(b) Tahkim anlaşması ve mahkemeler

21. 8 ve 9. madde tahkim anlaşması ile mahkemeye başvurma arasındaki karmaşık ilişkinin iki önemli yönünü ele almaktadır. New York Sözleşmesinin II. maddesinin 3. fıkrasına göre modellenen Model Kanun'un 8. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, herhangi bir mahkeme tahkim anlaşmasının geçersiz ve hükümsüz olduğunu veya yerine getirilemeyeceğini tespit ettiği durumlar haricinde aynı konuyla ilgili bir talep alması hâlinde tarafları tahkime sevk etmekle yükümlüdür. Bu sevk bir tarafın en geç uyuşmazlığın esasına ilişkin ilk dilekçesini sunarken gerçekleştirebileceği bir talebe bağlıdır. Model Kanun'un çıkarıldığı bir Devlet tarafından kabul edilen bu hüküm, doğası gereği yalnızca söz konusu Devletin mahkemeleri için bağlayıcıdır. Ancak 8. maddenin kapsamı kanunun kabul edildiği Devlette tahkimin gerçekleşmesini öngören anlaşmalarla sınırlı olmadığından, uluslararası ticari tahkim anlaşmalarının evrensel olarak tanınmasını ve etkisini teşvik etmektedir.

22. 9. madde usul hukuku kapsamında mahkemelerden alınabilecek ihtiyati koruma tedbiri kararlarının (örneğin karar öncesi hacizler) tahkim anlaşmasıyla uyumlu olması ilkesini ifade etmektedir. Söz konusu hüküm, tahkim yerine bakılmaksızın, tahkim anlaşması ile muhtemelen mahkemeler tarafından düzenlenen ihtiyati tedbir kararları arasındaki uyumluluğu belirlemesi bakımından, nihai olarak bir Devletin mahkemelerine yöneliktir. Bir mahkemeye ihtiyati tedbir kararı talebinde bulunduğu durumlarda, buna Model Kanun uyarınca tahkim anlaşmasının varlığına veya etkisine itiraz veya feragat olarak itimat edilemez.

3. Hakem heyetinin oluşumu

23. III. Bölüm, bir hakemin görevlendirilmesi, görev süresinin sona erdirilmesi, değiştirilmesi ve hakeme itiraza ilişkin çok sayıda ayrıntılı hükümü içermektedir. Bu bölüm, uygunsuz veya münferit kanunlardan veya kurallardan kaynaklanan

güçlüklerin giderilmesinde Model Kanun tarafından benimsenen genel yaklaşımı sergiler. Birincisi, bu yaklaşım tarafların mevcut bir dizi tahkim kuralına atıfta bulunarak veya geçici bir anlaşmayla temel adalet ve eşitlik gereklerine tabi olarak izlenecek usulü belirleme özgürlüğünü tanıır. İkinci olarak, tarafların usule ilişkin kuralları belirleme özgürlüğünü kullanmadıkları veya belirli bir konuyu ele almadıkları durumlarda, Model Kanun bir dizi değişken kural sunarak tahkimin başlamasını ve uyumsuzluk çözümlene kadar etkili bir şekilde ilerlemesini sağlar.

24. Taraflarca üzerinde mutabık kalınan veya Model Kanun'un değişken kurallarına dayanan herhangi bir usul kapsamında, bir hakemin görevlendirilmesi, görevinin sona erdirilmesi veya hakeme itiraz sürecinde güçlükler ortaya çıktığı durumlarda, 11, 13 ve 14. maddeler mahkemeler veya kanunun kabul edildiği Devletin belirlediği diğer yetkili makamlar tarafından yardım sağlanmasını öngörür. Hakem heyetinin oluşumu veya işleyiş kabiliyetiyle ilgili konuların aciliyeti göz önünde bulundurulduğunda ve herhangi bir geciktirici taktik riskini ve bunun etkisini azaltmak amacıyla kısa süreler belirlenir ve mahkemeler veya diğer makamlar tarafından bu tür konulara ilişkin verilen kararlar temyiz edilemez.

4. Hakem heyetinin yargı yetkisi

(a) Kendi yargı yetkisine ilişkin hüküm verme yetkinliği

25. 16. maddenin 1. fıkrası, "*Kompetenz-Kompetenz* ve tahkim şartının ayrılabilirliği veya özerkliği olmak üzere iki önemli (ancak henüz genel olarak tanınmamış) ilkeyi kabul eder. "*Kompetenz-Kompetenz*", tahkim anlaşmasının varlığı veya geçerliliği ile ilgili itirazlar da dâhil olmak üzere, hakem heyetinin yargı yetkisine sahip olup olmadığı konusunda mahkemeye başvurmak zorunda kalmaksızın bağımsız olarak karar verebileceği anlamına gelir. Ayrılabilirlik, bir tahkim şartının sözleşmenin diğer şartlarından bağımsız bir anlaşma olarak ele alınacağı anlamına gelir. Dolayısıyla, hakem heyeti tarafından sözleşmenin geçersiz ve hükümsüz olduğuna dair verilen bir karar tahkim şartının *hukuken* geçersiz olduğu anlamına gelmez. 2. fıkrada ayrıntılı olarak açıklanan hükümler hakemlerin yargı yetkisine ilişkin herhangi bir itirazın mümkün olan en kısa sürede yapılmasını gerektirmektedir.

26. Hakem heyetinin kendi yargı yetkisi (yani görev ve yetkisinin temeli, içeriği ve kapsamı) konusunda karar verme yetkinliği elbette mahkeme denetimine tabidir. Hakem heyetinin bir ön sorun olarak yargı yetkisine sahip olduğunu belirlediği durumlarda, 16. maddenin 3. fıkrası zaman ve para israfını önlemek amacıyla derhâl mahkeme denetimine izin verir. Bununla birlikte, geciktirici taktik riskini ve bunun etkisini azaltmak için üç usul güvencesi eklenmiştir: mahkemeye başvurmak için kısa süre (30 gün) tanınması, mahkeme kararının temyiz edilememesi ve konu mahkemede görülürken hakem heyetinin işlemlere devam etme ve karar vermeye yönelik takdir yetkisinin bulunması. Hakem heyetinin yargı yetkisine ilişkin kararını esasa ilişkin bir kararla birleştirmeye karar verdiği durumlarda, 34. madde uyarınca işlemlerden sarfinazar edilmesinde veya 36. madde uyarınca tenfiz işlemlerinde yargı yetkisi sorununa ilişkin yargı denetimi yapılabilir.

(b) *İhtiyati tedbir kararları ve ön ilamlar düzenleme yetkisi*

27. İhtiyati tedbir kararları ve ön ilamlar hakkındaki IV A Bölümü 2006 yılında Komisyon tarafından kabul edilmiştir. Model Kanun'un 1985 tarihli orijinal sürümünün 17. maddesinin yerini alır. 1. Kısım, ihtiyati tedbir kararlarının genel bir tanımını sunup bu tür tedbir kararlarının verilmesine yönelik koşulları ortaya koymaktadır. Revizyonun önemli bir yeniliği Model Kanun'un 35 ve 36. maddeleri uyarınca tahkim kararlarının tanınması ve tenfiz rejiminin uygun şekilde model alındığı ihtiyati tedbir kararlarının tanınmasına ve tenfizine yönelik bir rejimin oluşturulması (4. kısım) konusunda sağlanmıştır.

28. IV A Bölümün 2. Kısım, ön ilam başvurusunu ve bu ilamların verilmesine yönelik koşulları ele alır. Ön ilamlar, hakem heyeti ön ilamın kabul edildiği veya değiştirildiği bir ihtiyati tedbir kararı çıkarana kadar mevcut durumun korunması için bir araç sağlar. 17 B maddesinin 1. fıkrası "bir taraf, diğer tarafa önceden haber vermeksizin, ilgili tarafı talep edilen ihtiyati tedbir kararının amacına mâni olmama emri veren bir ön ilam başvurusu ile birlikte bir ihtiyati tedbir talebinde bulunabilir" şeklinde öngörmektedir. 17 B maddesinin 2. fıkrası, hakem heyetinin "kendisi aleyhine ihtiyati tedbir talebinin yapıldığı tarafa önceden bildirim tedbirin amacına mâni olma riski taşıdığını düşündüğü hâllerde" bir ön ilam kararı vermesine izin verir. 17 C maddesi, ön ilam başvurusunun ve (varsa) ön ilamın derhâl bildirilmesi ve ilgili tarafa "mümkün olan en kısa sürede" savunmasını yapma olacağı tanınması gibi aleyhine ön ilamın düzenlendiği taraf için dikkatlice tasarlanmış koruma tedbirlerini içerir. Her hâlükârda, bir ön ilamın maksimum süresi yirmi gündür ve taraflar için bağlayıcı olmakla birlikte, mahkemenin yaptırımına tabi değildir ve bir mahkeme kararı teşkil etmez. "Ön ilam" ifadesi, bu ilamın sınırlı niteliğinin vurgulanması için kullanılır.

29. 3. Kısım, hem ön ilamlar hem de ihtiyati tedbir kararları için geçerli kuralları ortaya koyar.

30. 5. Kısım, tahkimin desteklenmesine yönelik mahkemeler tarafından düzenlenen ihtiyati tedbir kararlarına ilişkin 17 J maddesini içerir ve "bir mahkeme, tahkim işlemleri ile ilgili olarak, mahkemelerdeki işlemlerle ilgili olduğu gibi, bu devletin topraklarında bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, ihtiyati tedbir kararı verme konusunda aynı yetkiye sahip olacaktır" şeklinde öngörür. Söz konusu madde 2006 yılında, bir tahkim anlaşmasının varlığının yetkili mahkemenin ihtiyati tedbir kararı verme yetkisini ihlal etmediğini ve bu tür bir tahkim anlaşmasına tarafın ihtiyati tedbir kararı düzenlenmesi talebiyle mahkemeye başvurmakta özgür olduğunu şüphe götürmez bir şekilde ortaya koymak amacıyla eklenmiştir.

5. Tahkim işlemlerinin yürütülmesi

31. V. Bölüm, tahkim işlemlerinin adil ve etkili bir şekilde yürütülmesine yönelik yasal çerçeveyi sunar. Usule ilişkin adaletin temel gerekliliklerinin ortaya koyulduğu 18. madde ve usule ilişkin kuralları belirleme hakları ve yetkilerine ilişkin 19. madde Model Kanun'un temelini oluşturan ilkeleri açıklamaktadır.

(a) Bir tarafın temel usule ilişkin hakları

32. 18. madde, taraflara eşit muamele edilmesi ve savunmalarını yapmaları için tam bir olanak tanınması ilkelerini içermektedir. Bu ilkeler bir dizi hükümde sergilenmektedir. Örneğin, 24. maddenin 1. fıkrasında, taraflar delillerin sunulmasına veya sözlü savunmaya yönelik sözlü duruşma yapılmaması konusunda mutabık kalmadıkça, taraflardan birinin talebi üzerine, hakem heyetinin bu tür duruşmaları işlemlerin uygun bir aşamasında gerçekleştireceği öngörülmektedir. 24. maddenin 1. fıkrasının duruşmaların süresi, sayısı veya zamanı gibi usule ilişkin yönlerden ziyade sadece bir tarafın sözlü duruşmalara ilişkin genel haklarıyla (belgeler ve diğer materyallere dayalı olarak yürütülen işlemlere alternatif olarak) ilgili olduğu dikkate alınmalıdır.

33. Bu ilkelerin bir başka örneği, hakem heyeti tarafından görevlendirilen bir bilirkişinin sunduğu delillerle ilgilidir. 26. maddenin 2. fıkrası, taraflardan birinin talebi üzerine veya hakem heyetinin gerekli görmesi durumunda, bilirkişinin yazılı veya sözlü raporunu teslim ettikten sonra duruşmaya katılarak tarafların kendisine soru sormasına ve tartışma konusu hususlarda tanıklık etmek üzere bilirkişi çağırmasına fırsat tanınmasını gerektirir. Adalet, tarafsızlık ve nesnellüğün sağlanmasını amaçlayan bir hüküm olan 24 maddenin 3. fıkrası, bir tarafça hakem heyetine verilen tüm dilekçeler, belgeler veya diğer bilgilerin diğer tarafa iletilmesini ve hakem heyetinin kararını verirken dayandığı herhangi bir bilirkişi raporu veya delil niteliği taşıyan belgenin de taraflara iletilmesini öngörmektedir. Tarafların teftiş amacıyla herhangi bir duruşmada ve hakem heyetinin toplantısında hazır bulunmasını sağlamak amacıyla, kendilerine önceden yeterli bilgi verilecektir (24(2) maddesi).

(b) Usule ilişkin kuralların belirlenmesi

34. 19. madde, tarafların usule ilişkin birkaç zorunlu hükme tabi olarak işlemlerin yürütülmesinde hakem heyetinin izleyeceği usul üzerinde anlaşmaya varma serbestliğini temin eder ve hakem heyetine taraflar arasında mutabakat sağlanamaması hâlinde tahkimi uygun gördüğü şekilde yürütme yetkisi verir. Hakem heyetine verilen yetki, herhangi bir delilin kabul edilebilirliğini, ilgililiğini, önemini ve ağırlığını belirleme yetkisini içerir.

35. Tarafların usule ilişkin kurallarını belirlemede özerkliği ilkesi, tarafların kuralları kendi özel istek ve ihtiyaçlarına göre, geleneksel ve muhtemelen çelişen yerel kavramlarla engellenmeksizin seçmelerine veya uyarlamalarına izin vermesi ve böylece daha önce bahsedilen engellenme ve sürpriz yaşama riskini ortadan kaldırması bakımından (yukarıdaki 7 ve 9. fıkralara bakınız) uluslararası davalarda özel bir öneme sahiptir. Hakem heyetinin ek takdir yetkisi, heyetin delil toplanmasına ilişkin yerel kurallar da dâhil olmak üzere geleneksel yerel hukuktan kaynaklanabilecek herhangi bir kısıtlama yaşamaksızın işlemlerin yürütülmesini davanın belirli özelliklerine göre düzenlemesine izin vermesi bakımından eşit derecede önem taşır. Ayrıca tahkim anlaşmasında veya Model Kanun'da düzenlenmeyen herhangi bir usule ilişkin sorunun çözümünde inisiyatif gösterilmesi için zemin sağlar.

36. 19. maddenin genel hükümlerine ek olarak, Model Kanun'daki diğer hükümler tarafların özerkliğini tanımakta ve mutabakat sağlanamaması hâlinde hakem heyetine belirli konularda karar verme yetkisi vermektedir. Uluslararası davalarda özellikle pratik öneme sahip örnekler arasında tahkim yerine ilişkin 20. madde ve işlemlerde kullanılacak dil ile ilgili 22. madde yer alır.

(c) *Taraflardan birinin temerrüdü*

37. Gerekli bildirimde bulunulması şartıyla, taraflardan birinin yokluğunda tahkim işlemlerine devam edilebilir. Bu özellikle davalı tarafın cevap dilekçesini iletmemesi durumunda geçerlidir (25(b) maddesi). Hakem heyeti bir tarafın yeterli neden göstermeksizin duruşmaya katılmaması veya belgeye dayalı delil sunmaması durumunda da işlemlere devam edebilir (25(c) maddesi). Bununla birlikte, davacı dava dilekçesini sunmazsa hakem heyeti işlemleri sonlandırmakla yükümlüdür (25(a) maddesi).

38. Taraflardan biri katılmasa bile hakem heyetine görevini yerine getirme yetkisi veren hükümler büyük ölçüde pratik öneme sahiptir. Deneyimlerin gösterdiği üzere taraflardan birinin iş birliği yapma veya işleri hızlandırma ile ilgilenmemesi alışılmadık bir durum değildir. Bu tür hükümler, bu nedenle, usule ilişkin adaletin temel gerekliliklerinin sınırları kapsamında uluslararası ticari tahkim için gerekli etkinliği sağlar.

6. Karar verme ve işlemlerin sona erdirilmesi

(a) *Uyuşmazlığın esasına ilişkin uygulanacak kurallar*

39. 28. madde, uyuşmazlığın esasını düzenleyen hukuk kurallarının belirlenmesi ile ilgilidir. 1. fıkra uyarınca, hakem heyeti uyuşmazlığa taraflarca seçilen hukuk kuralları doğrultusunda karar verir. Bu hüküm iki açıdan önemlidir. Taraflara geçerli maddi hukuku seçme özgürlüğü verir ve bu da ulusal hukukun bu hakkı açıkça veya tam olarak tanımadığı durumlarda önem taşır. Bunun yanı sıra, "hukuk" yerine "hukuk kuralları" ifadesinin tercihine atıfta bulunularak, Model Kanun uyuşmazlığın esasına ilişkin uygulanacak hukukun belirlenmesi ile ilgili olarak taraflara sunulan seçenekleri genişletmektedir. Örneğin, taraflar uluslararası bir forumda ayrıntılı olarak açıklanmış ancak henüz herhangi bir ulusal hukuk sistemine dâhil edilmemiş hukuk kuralları üzerinde anlaşabilirler. Taraflar ayrıca, belli bir antlaşmaya taraf herhangi bir Devletin ulusal hukukuna başvurmak zorunda kalmadan tahkimi düzenleyen maddi hukuk kurumu olarak Uluslararası Mal Satımı Sözleşmeleri Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması gibi bir aracı doğrudan seçebilirler. Hakem heyetinin yetkisi ise daha geleneksel çizgileri izlemektedir. Tarafların uygulanabilir hukuku seçmemeleri hâlinde, hakem heyeti uygulanabilir olduğunu düşündüğü kanunlar ihtilafı kurallarınca belirlenen hukuku (yani ulusal hukuku) uygulayacaktır.

40. 28. maddenin 3. fıkrası tarafların hakem heyetine *ex aequo et bono* veya *dostane aracı* olarak uyuşmazlığa karar verme yetkisi verebileceğini kabul eder. Bu tür (hakem heyetinin herhangi bir özel mevzuata atıfta bulunmak zorunda kalmaksızın adil olduğuna inandığı ilkeler temelinde uyuşmazlığa karar verebildiği) tahkim şu anda bilinmemektedir veya tüm hukuk sistemlerinde kullanılmamaktadır. Model Kanun bu alanı düzenleme amacı taşımaz. Yalnızca tahkim anlaşmasında bu konuya açıklık getirilmesi ve özellikle hakem heyetinin yetkilendirilmesi ihtiyacına tarafların dikkatini çeker. Bununla birlikte, 4. fıkra uyuşmazlığın bir sözleşmeyle ilgili olduğu (*ex aequo et bono* tahkim dâhil) tüm durumlarda hakem heyetinin sözleşme şartlarına uygun olarak karar vermesi gerektiğini ve işlem için geçerli olan ticari gelenekleri dikkate alacağını net bir şekilde ortaya koyar.

(b) *Tahkim kararının ve diğer kararların verilmesi*

41. Model Kanun, tahkim kararının verilmesine ilişkin kurallarında (29-31. maddeler) hakem heyetinin birden fazla hakemden oluştuğu duruma odaklanmaktadır. Böyle bir durumda, hakem heyeti başkanına bırakılabilecek usule ilişkin sorunlar hariç olmak üzere, herhangi bir tahkim kararı ve diğer kararlar hakemlerin çoğunluğu tarafından alınacaktır. Eksik imzanın nedeninin belirtilmesi şartıyla, çoğunluk ilkesi kararın imzalanması için de geçerlidir.

42. 31. maddenin 3. fıkrası kararın tahkim yerini belirteceğini ve söz konusu yerde verilmiş sayılacağını belirtmektedir. Bu hükmün etkisi, nihai kararın verilmesinin hukuki bir edim teşkil etmekle birlikte pratikte tek bir olayı karşılamayabileceğini vurgulamaktır. Tahkim işlemlerinin yasal "tahkim yeri" olarak belirlenen yerde yürütülmesi gerekmediği gibi, karar da telefonla veya yazışma yoluyla çeşitli yerlerde yapılan müzakereler sonucu verilebilir. Ayrıca, kararın fiziksel olarak aynı yerde toplanan hakemler tarafından imzalanmasına gerek yoktur.

43. Tahkim kararı yazılı olmalı ve kararın tarihi belirtilmelidir. Taraflar aksini kararlaştırmadıkça veya karar "mutabık kalınan şartlara" (yani tarafların dostane uzlaşma şartlarının kaydedildiği bir karar) dayanmadıkça, kararın dayandığı gerekçeler de belirtilmelidir. Model Kanun'un "muhalefet şerhleri"ni gerektirmediği ancak bunu yasaklamadığı eklenebilir.

7. *Karar aleyhine başvuru*

44. Taraflara sunulan bir tahkim kararı aleyhine başvuru yollarına ilişkin ulusal kanunlarda bulunan eşitsizlik, uluslararası tahkim mevzuatının uyumlaştırılmasında büyük bir güçlük teşkil etmektedir. Tahkimle ilgili günün şartlarına uymayan bazı kanunlar, tahkim kararları veya mahkeme kararları aleyhine başvuru yollarına yönelik benzer rejimler tesis ederek, çeşitli başvuru yolları, başvuru yolundan yararlanılması için farklı (ve genellikle uzun) süreler ve başvurunun dayanabileceği gerekçelerin kapsamlı bir listesini sunar.

Bu durum (uluslararası ticari tahkimle ilgili kişileri önemli ölçüde ilgilendirmekle beraber) tahkim kararı aleyhine başvuru yapılmasına ilişkin gerekçelerde yeknesaklık (ve bunun yapılmasına yönelik açık süreler) sunan Model Kanun ile büyük ölçüde iyileştirilmiştir.

(a) *Münhasır başvuru yolu olarak sarfinazar başvurusu*

45. İlk iyileştirme tedbiri söz konusu Devletin herhangi bir usul hukukunda düzenlenen diğer başvuru yolları hariç tutularak yalnızca tek bir tür başvuru yoluna izin vermektir. 34. maddenin 1. fıkrasına göre, bir tahkim kararı aleyhine tek başvuru yolu sarfinazar başvurusudur ve bu başvurunun kararın alınmasından itibaren üç ay içinde yapılması gerekir. “Başvuru yolu”nu (yani, bir tarafın kararla aktif olarak “mücadele” etmesine yönelik araçları) düzenleyen 34. madde, bir tarafın tenfiz işlemlerinde kendisini savunma yoluyla mahkeme denetimi talep etmesini engellemez (35 ve 36. maddeler). 34. madde bir mahkeme (yani bir Devletin yargı sistemine ait bir kurum) huzurundaki davalarla sınırlıdır. Bununla birlikte, taraflar bu tür bir olasılık üzerinde mutabık kalmışlarsa (bazı mal ticaretlerinde olduğu gibi) bir tarafın ikinci derece hakem heyetine itiraz etmesi engellenemez.

(b) *Sarfinazar gerekçeleri*

46. İlave bir iyileştirme tedbiri olarak, Model Kanun bir karardan hangi gerekçelerle sarfinazar edilebileceğini ayrıntılı bir şekilde listelemektedir. Bu liste, esasen, New York Sözleşmesinin V. maddesinden alınan 36. maddenin 1. fıkrasında yer alan listeyi yansıtmaktadır. 34. maddenin 2. fıkrasında öngörülen gerekçeler iki kategoride düzenlenmiştir. Taraflardan birinin kanıtlanması gereken gerekçeler şunlardır: tarafların tahkim anlaşması yapma kudretlerinin bulunmadığı; geçerli bir tahkim anlaşmasının yapılmadığı; bir hakemin görevlendirilmesine veya tahkim işlemlerine ilişkin bildirimde bulunulmaması veya bir tarafın savunmasını yapamaması; kararın tahkime taşınan konunun kapsamının dışındaki konuları ele alması; hakem heyetinin oluşumunun veya tahkim işlemlerinin yürütülmesinin tarafların yürürlükte olan anlaşmasına veya bu tür bir anlaşmanın yapılmamış olması halinde Model Kanun'a aykırı olduğu. Bir mahkemenin kendi inisiyatifiyle dikkate alabileceği gerekçeler aşağıdakileri içerir: uyuşmazlığın konusunun tahkime elverişsizliği veya kamu politikasının ihlali (bu usule ilişkin adaletin temel kavramlarından ciddi şekilde ayrılma olarak anlaşılmalıdır).

47. Model Kanun kapsamında bir karardan sarfinazar gerekçelerinin New York Sözleşmesinin V. maddesi uyarınca kararın tanınmasını ve tenfizini reddetme gerekçeleriyle benzerlik gösteren yaklaşım, Uluslararası Ticari Tahkime Dair Avrupa Sözleşmesinde (Cenevre, 1961) benimsenen yaklaşımı hatırlatmaktadır. Uluslararası Ticari Tahkime Dair Avrupa Sözleşmesinin IX. maddesi uyarınca, bir yabancı mahkemenin New York Sözleşmesinin V. maddesinde sıralananlardan farklı bir gerekçeyle bir karardan sarfinazara yönelik kararı tenfizin reddedilmesi için bir gerekçe oluşturamaz. Model Kanun, sarfinazar gerekçelerini doğrudan sınırlandırarak bu yaklaşımı bir adım öteye taşır.

48. 34. maddenin 2. fıkrasında belirtilen sarfınazar gerekçeleri 36. maddenin 1. fıkrasında ortaya konulan tanımayı veya tenfizi reddetme gerekçeleriyle hemen hemen aynı olsa da pratik bir farka dikkat edilmelidir. 34. maddenin 2. fıkrası uyarınca, sarfınazar başvurusu yalnızca kararın verildiği Devletteki bir mahkemeye yapılabilirken, tenfiz başvurusu herhangi bir Devletteki bir mahkemeye yapılabilir. Bu nedenle, kamu politikası ve tahkime elverişsizlik ile ilgili gerekçeler esas itibarıyla (sarfınazar Devletinde veya tenfiz Devletinde) mahkemenin uyguladığı hukuka göre değişiklik gösterebilir.

8. Kararların tanınması ve tenfizi

49. Model Kanun'un sekizinci ve son bölümü kararların tanınması ve tenfizi ile ilgilidir. Bu bölümde yer alan hükümler, ister tenfiz ülkesinde ister yurtdışında verilmiş olsun tahkim kararlarında aynı kuralların uygulanması gerektiğine ve bu kuralların New York Sözleşmesini yakından izlemesi gerektiğine yönelik önemli politika kararını yansıtmaktadır.

(a) Menşe ülkesine bakılmaksızın tüm kararlara aynı şekilde muameleyle doğru yönelme

50. Model Kanun, uluslararası ticari tahkimde verilen kararlara, bu kararların nerede verildiğine bakılmaksızın aynı şekilde muamele ederek, "yabancı" ve "yerli" kararlar arasındaki geleneksel ayrıma dayanmak yerine "uluslararası" ve "uluslararası olmayan" kararlar arasında ayrım gözetir. Bu yeni çizgi, uluslararası davalarda tahkim yerinin sınırlı önemi nedeniyle uygun olmayan bölgesel sınırlardan ziyade esasa ilişkin gerekçelere dayanmaktadır. Tahkim yeri genellikle tarafların rahatlığına yönelik seçilir ve uyuşmazlığın tahkimin yasal olarak gerçekleştiği Devletle neredeyse hiç bağlantısı olmayabilir. Sonuç olarak, "yabancı" veya "yerli" olsun "uluslararası" kararların tanınması ve tenfizi aynı hükümlere tabi olmalıdır.

51. Model Kanun, New York Sözleşmesinin ilgili hükümlerine ilişkin tanıma ve tenfiz kurallarını model olarak bu başarılı Sözleşme tarafından yaratılan tanıma ve tenfiz rejimiyle çelişmeksizin eklemeler yapar.

(a) Tanıma ve tenfiz usulüne ilişkin koşullar

52. 35. maddenin 1. fıkrası uyarınca, herhangi bir tahkim kararı verildiği ülkeye bakılmaksızın 35. maddenin 2. fıkrası ve 36. madde hükümlerine tabi olarak (36. madde tanıma veya tenfizin reddedilebileceği gerekçeleri belirtmek üzere) bağlayıcı ve uygulanabilir olarak kabul edilecektir. Uluslararası davalarda tahkim yerinin sınırlı önemi ve bölgesel kısıtlamaların aşılması arzusuna ilişkin yukarıdaki değerlendirmeye dayalı olarak, karşılıklılık tanınmanın ve tenfizin bir koşulu olarak dâhil edilmemiştir.

53. Model Kanun, tanımanın ve tenfizin usule ilişkin detaylarını ortaya koymamaktadır ve bu detaylar usule ilişkin ulusal kanunlara ve uygulamalara bırakılır. Model Kanun, 35. maddenin 2. fıkrası kapsamında yalnızca tenfizin sağlanmasına yönelik belirli koşulları belirler. 2006 yılında resmi gereklilikleri serbestleştirmek ve tahkim anlaşmasının şekline ilişkin 7. maddede yapılan değişikliği yansıtmak amacıyla değiştirilmiştir. Tahkim anlaşmasının bir nüshasının sunulması artık 35. maddenin 2. fıkrası uyarınca gerekli değildir.

(c) Tanımayı veya tenfizi reddetme gerekçeleri

54. Model Kanun kapsamında tanımanın veya tenfizin reddedilebileceği gerekçeler New York Sözleşmesinin V. maddesinde yer alan gerekçelerle aynı olsa da Model Kanun'da yer alan gerekçeler yalnızca yabancı kararlarla değil, aynı zamanda Model Kanun'un kabul edildiği mevzuatın uygulama alanına ilişkin verilen tüm kararlarla da ilgilidir. Genel olarak, uyum sağlanması adına, bu önemli Sözleşme ile aynı yaklaşım ve ifadelerin benimsenmesi arzu edilmiştir. Bununla birlikte, New York Sözleşmesinde yer alan listedeki ilk gerekçe ("tahkim anlaşmasının taraflarının, kendileri için geçerli olan kanun uyarınca, temyiz kudretinin olmaması" durumunda tanıma ve tenfiz reddedilebilir) eksik ve potansiyel olarak yanıltıcı bir kanunlar ihtilafı kuralını içerdiği görüldüğünden değiştirilmiştir.

Model Kanun'la ilgili daha fazla bilgi edinmek için:

UNCITRAL sekreterliği
Viyana Uluslararası Merkezi
Posta Kutusu 1405
1400 Viyana
Avusturya

Telefon: (+ 43-1) 26060-4060
Telefaks: (+ 43-1) 26060-5813
İnternet: uncitral.un.org
E-posta: uncitral@un.org

Üçüncü Bölüm

10 Haziran 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan ve 7 Temmuz 2006 tarihindeki otuz dokuzuncu oturumunda Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu tarafından kabul edilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin II. maddesinin 2. fıkrasının ve VII. maddesinin 1. fıkrasının yorumlanmasına ilişkin tavsiye kararı

Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu,

Diğerlerinin yanı sıra, uluslararası sözleşmelerin yeknesak bir şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını ve uluslararası ticaret hukuku alanındaki kanunlarda yeknesaklığı sağlamanın yollarını ve araçlarını teşvik ederek uluslararası ticaret hukukunun gitgide uyumlaştırılmasını ve birleştirilmesini desteklemek amacıyla Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunu kuran 17 Aralık 1966 tarihli ve 2205 (XXI) sayılı Genel Kurul kararını hatırlatarak,

Dünyadaki gelişmişlik düzeylerindeki farklılıkla birlikte hukuki, toplumsal ve ekonomik sistemlerdeki farklılığın Komisyonunda temsil edildiğinin bilincinde olarak,

Uluslararası ticaret hukuku alanındaki hukuki faaliyetleri koordine etmek için bu alanda Birleşmiş Milletler sistemi içinde temel hukuki kurum olarak Komisyonun görevinin teyit edildiği müteakip Genel Kurul kararlarını hatırlatarak,

10 Haziran 1958. tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin geniş çapta kabulünün¹ özellikle uluslararası ticaret alanında hukukun üstünlüğünün teşvikinde önemli bir başarı olduğuna kani olarak,

Sözleşmeyi hazırlayan ve imzaya açan Tam Yetkili Temsilciler Konferansı'nın, diğerlerinin yanı sıra, Konferansın "tahkime ilişkin ulusal kanunlarda daha fazla yeknesaklığın özel hukukta görülen uyumsuzlukların çözümünde tahkimin etkinliğini daha da artıracakını düşündüğünü" belirten bir kararı kabul ettiğini hatırlatarak,

Sözleşmenin eşit şekilde yasal geçerliliği olan beş metni arasındaki kısmen ifade farklılıklarından kaynaklanan Sözleşmenin şekil yönünden gerekliliklerine yönelik farklı yorumlamaları akılda bulundurarak,

¹Birleşmiş Milletler, *Antlaşma Serisi*, cilt. 330, No. 4739.

Özellikle ilgili tarafların kararın dayanmasının istendiği ülkenin kanunlarından ve antlaşmalarından yararlanma hakkını tanıyarak ve bu tür kanunlar veya antlaşmaların Sözleşmeden daha elverişli bir rejim sunduğu durumlar dâhil olmak üzere, amacı yabancı tahkim kararlarının en geniş kapsamda tenfizini sağlamak olan Sözleşmenin VII. maddesinin 1. fıkrasını dikkate alarak,

Elektronik ticaretin yaygın kullanımını göz önünde bulundurarak,

Özellikle 7. madde² ile ilgili olarak daha sonra düzenlendiği şekliyle 1985 UNCITRAL Uluslararası Ticari Tahkim Model Kanunu³, UNCITRAL Elektronik Ticaret Model Kanunu⁴, UNCITRAL Elektronik İmzalar Model Kanunu⁵ ve Uluslararası Sözleşmelerde Elektronik Haberleşmenin Kullanımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi,⁶ gibi uluslararası hukuki araçları hesaba katarak,

Ayrıca tahkim anlaşmalarını, tahkim işlemlerini ve tahkim kararlarının tenfizini düzenleyen şekil şartı bakımından Sözleşmeden daha olumlu olan iç mevzuatın ve içtihatın tenfizini dikkate alarak,

Sözleşmenin yorumlanmasında tahkim kararlarının tanınmasını ve tenfizini teşvik etme ihtiyacına dikkat edilmesi gerektiğini mütalaa ederek,

1. 10 Haziran 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin II. maddesinin 2. fıkrasının, burada açıklanan koşulların kapsamlı olmadığı kabul edilerek uygulanmasını tavsiye eder;

2. Ayrıca, 10 Haziran 1958 tarihinde New York'ta akdedilmiş olan Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin VII. maddesinin 1. fıkrasının, ilgili tarafların tahkim anlaşmasının dayanmasının istendiği ülkenin kanunları veya antlaşmaları uyarınca sahip olabileceği haklardan yararlanmasına ve bu tür bir tahkim anlaşmasının geçerliliğinin tanınmasını talep etmelerine izin verecek şekilde uygulanmasını tavsiye eder.

² A.g.e., *Altmış birinci oturum, Ek No. 17 (A/61/17)*, ek I.

³ *Genel Kurul Resmî Kayıtları, Kırkıncı Oturum, Ek No. 17 (A / 40/17)*, ek I, ve Birleşmiş Milletler yayını, Satış No. E.95.V.18.

⁴ A.g.e., *Elli birinci oturum, Ek No. 17 (A/51/17)*, ek I ve Birleşmiş Milletler yayını, Satış No. E.99.V.4 ile birlikte 1998 yılında kabul edilen ek 5 bis maddesi ve buna eşlik eden Kanunu Kabul Kılavuzu.

⁵ A.g.e., *Elli altıncı Oturum, Ek No. 17 ve düzeltme (A/56/17 ve Düzeltme3)*, ek II ve Birleşmiş Milletler yayını, Satış No. E-02.V.8 ile birlikte buna eşlik eden Kanunu Kabul Kılavuzu.

⁶ 60/21 sayılı Genel Kurul kararı, ek.

